Maros megye legolvasottabb napilapja!

NÉPÚJSÁG

2023. július 26., szerda
LXXV. évfolyam
168. (21439.) sz.
Ára: 4 lej
(előfizetőknek 1,88 lej)

KÖZÉLETI NAPILAP

Nagyszabású munkálatok zajlanak

Felújítják a Maros Művészegyüttes kövesdombi székhelyét

Fotó: Nagy Tibor

Nagyszabású felújítási munkálatok folynak a Maros Művészegyüttes kövesdombi székhelyén. A befejezését július végére, augusztus elejére tervezik, hiszen augusztus 11-én már rendezvényt tartanak a teremben. A felújítás szükségességéről és menetéről Barabási Attila-Csabát**, az együttes igazgatóját kérdeztük.**

Mezey Sarolta

(Folytatás a 4. oldalon)

Ne feledje idejében megújítani előfizetését! Ha előfizet, biztosan kézhez kapja, féláron!

Kellemetlen, de szükséges beruházás Harasztkeréken

A Kispatak feltöltésével a községi utat annyira kiszélesíthetik, hogy két jármű egy időben használhassa. Ha pedig kiépül az ivóvízhálózat, következik a járda megépítése a kiszélesített úttest és a házak közötti területen.

2.

Kiállítással zárult a mezőbergenyei alkotótábor

Az alkotókat a református diakóniai központ látta vendégül, itt folyt egész héten a munka, és itt rendezték be a táborzáró kiállítást is, amelyet a vasárnapi istentisztelet után mutattak be az érdeklődőknek.

5.

A Bolyai-kutatás melléktermése: az erdélyi erdészettörténet gyöngyszeme

Tehát a bólyai Bolyai család történetében nem szabad figyelmen kívül hagyjuk a jól fizetett állás megszerzésének kulcsfontosságát.

10.

OPTICA OPTOFARM
A látás szakértője

Az Optika Optofarm újabb akciót hirdet minden

nyugdíjas ügyfele számára:

50%-os kedvezménnyel

kaphatók a közellátó műanyag monofokális lencsék

2023. július 31-ig.

Keressen minket

Marosvásárhelyen, Szászrégenben és Szovátán!

Előjegyzésért hívja a 0265-212-304-es telefonszámot!

Aktuális

Tábornoki fordulat

Benedek István

Érdekes változásokat tud hozni az élet. A liberálisok generálisa, mikor már hónapokkal ezelőtt kiderült, hogy az idei költségvetést úgy elszabták, ahogy az a nagykönyvben írva vagyon, tavaszias lendülettel a vállalkozói szférát kezdte vádolni a kabinetje vágyálmaitól nagyságrendekkel elmaradó költségvetési bevételek miatt. Aztán a koalíciós vetésforgó kipenderítette a kormányfői bársonyszékből, pártjának népszerűsége is úgy rogyadozik, akár az ezer sebből vérző államkassza, és ezek hatására olyan fordulatot mutatott be, hogy a szélkakast elöntheti az irigység.

A napokban a kék arcoskönyv nyilvánosságával osztotta meg legújabb gondolatait, amiknek az a lényege, hogy a költségvetési deficit csökkentését az állami kiadások lefaragásával kellene kezdeni. Erről már volt szó, úgy május magasságában még házi feladatnak is kiadták az állami intézményvezetőknek a takarékossági terv elkészítését, s ez olyan jól sikerülhetett, hogy az eredményeinek közlését is kispórolták a közbeszédből. De most, amikor felújította ezt a diskurzust, már azt is hozzátette, hogy az állam a polgárok és a vállalkozások pénzéből gazdálkodik, ezért nagyobb tiszteletet kellene mutatni az adófizetők iránt. Ritka példája ez annak, amikor egy politikus szavaival teljesen egyetérthetünk, csak ott a gond, hogy a tábornok nem akkor gondolkodott így, amikor még a kormányt irányította. Amúgy mindegyik kormánynak így kellene gondolkodnia

(Folytatás a 3. oldalon)

JÚLIUS

26., szerda

A Nap kel
5 óra 56 perckor,
lenyugszik
21 óra 1 perckor.
Az év 207. napja,
hátravan 158 nap.

Isten éltesse!

Ma **ANNA** és **ANIKÓ**, holnap **OLGA** és **LILIÁNA** napja.
OLGA: a Helga orosz formájából származik.
LILIÁNA: több idegen név (Karolina, Elizabet, Júlia) közös becenevéből önállósult.

IDŐJÁRÁS

Elvétve heves zivatarok

Hőmérséklet:
max. 26 °C
min. 14 °C

VALUTAÁRFOLYAM
BNR – 2023. július 25.

1 EUR	4,9198
1 USD	4,4539
100 HUF	1,3001
1 g ARANY	280,9445

ELŐFIZETÉS A SZERKESZTŐSÉGBEN IS!

Elfogadunk előfizetést lapunkra a következő hónapra a Népújság szerkesztőségében: Marosvásárhely, Dózsa György utca 9. szám, 2. emelet, 72-es iroda, naponta 9–14 óra között, szombat – vasárnap zárva. Tel. 0265/268-854.

Megyei hírek

Ballagási ünnepség a Vártemplomban

A Marosvásárhelyi Orvosi és Gyógyszerészeti Egyetem (MOGYTTE) és a Studium-Prospero Alapítvány közös szervezésében július 26-án, szerdán (ma) délelőtt 10 órától tartják a Vártemplomban az egyetem magyar tagozaton végzett diákjainak hagyományos ballagási ünnepségét. A hálaadó istentisztelettel egybekötött jeles eseményen az EME díjazza az évfolyamelsőket, és kiosztják a Studium-Prospero Alapítvány által adományozott okleveleket.

Múzeumi gyermekfoglalkozások

A héten zárulnak a Maros Megyei Múzeum júliusi múzeumpedagógiai gyermekfoglalkozásai. 26-án, szerdán (ma) délelőtt 10 órától 11.30-ig a Kultúrpalotában mesegyűjteményt lehet felfedezni. 27-én, csütörtökön 10 és 12 óra között a Toldalagi-palotában A kiskakas gyémánt félkrajcárja című foglalkozásra várják az érdeklődőket, 28-án, pénteken pedig ugyanebben az időben a természettudományi osztály melléképülete mellett a virágok világába nyerhetnek betekintést a gyermekek. Mivel a helyek száma korlátozott, a részvételhez előzetes regisztráció szükséges a múzeumi részlegek székhelyén vagy a Facebook-oldalán elérhető telefonszámon. A részvételi díj egy-egy gyermek számára műhelyenként 10 lej.

Rejtett mintázatok – Barabási Albert-László tárlatvezetésével

A Maros Megyei Múzeum a BarabásiLab: Rejtett mintázatok című kiállítás kiemelt eseményére várja július 27-én, csütörtökön az érdeklődőket. A rendezvény különleges vendége maga a hálózatelmélet szerzője, Barabási Albert-László fizikus, aki délelőtt 10 órától magyar, 13 órától angol nyelvű tárlatvezetést tart a várbéli múzeumi épületben. A belépőjegy 15 lej, diákoknak 3, nyugdíjasoknak 7 lej. A helyek száma korlátozott. Bejelentkezés a 0723-007-106-os telefonszámon.

Nyárádmente Fesztivál

Július 22-én, szombaton kezdődött, és 30-áig, vasárnapig tart az idei Nyárádmente Fesztivál a Nyárádmente Kistérségi Társulás, Nyárádszereda önkormányzata és a Nyárádszeredai Ifjúsági Szervezet közös szervezésében. 26-án, szerdán (ma) 16 órától konzuli program lesz a szeredai református egyházközségben, 18 órakor a művelődési otthonban a Gyóni Géza irodalomi körrel lehet megismerkedni, 21 órakor szabadtéri moziba várják az érdeklődőket a líceum udvarára, 23 órától pedig csillagászati foglalkozást tartanak a futballpályán. 27-én, csütörtökön 17 órakor kezdődik a rendezvénysorozat hivatalos megnyitója a főtéren, ahol átadják az új szociális központot, 18 órakor a művelődési otthonban megtartják az új és kisvállalkozók találkozóját, 19 órától ifjúsági könyvklubba várják az olvasni szeretőket a könyvtárba, 21 órától karaoke lesz a Café 31-ben. A hétvégi programpontokra visszatérünk.

Hírszerkesztő: Nagy Székely Ildikó

Garázstetőt tett tönkre a letört faág

Személyautóban keletkezett kár

A július 25-i, kedd hajnali vihar után a reggeli órákban a marosvásárhelyi tűzoltókat Marosvásárhelyen az Egyesülés negyedi Vasile Lucaciu utcába hívták, hogy egy kocsibeállóra és az alatta levő autóra dőlt fát eltávolítsák, valamint a letört ágak okozta veszélyt elhárítsák. A szélviharnak nem volt emberáldozata, a gépkocsiban keletkezett kár azonban jelentős – tájékoztatott *Oltean Georgiana*, a Maros megyei tűzoltóság szóvivője. *(pálosy)*

Fotó: ISU

Kellemetlen, de szükséges beruházás Harasztkeréken

Múlt csütörtökön Székelyvajában és Göcsön elkezdődött a szennyvízcsatorna építése, a napokban pedig Ákosfalván, Nyárádszentbenedeken és Harasztkeréken is hozzálátnak. Helyenként ez átmeneti kellemetlenségekkel, változásokkal jár.

Harasztkerék a község egyik legnagyobb és legfejlettebb települése, még sincs járdája. Mindenki úgy használja az úttestet, ahogy tudja: kisautók, mezőgazdasági gépek, kerékpárok és gyalogosok járnak rajta. A most kezdődő nagy beruházással azonban megteszik az első lépést a megoldás felé – mondta el lapunknak *Osváth Csaba* polgármester. Ugyanis a szennyvízvezeték lefektetésével egy időben az úttest egyik felén levő árkot, a Kispatakot felszámolják, betömik, a csapadékvíz összegyűjtésére aknákat építenek ki, és bizonyos távolságokban a vizet az úttest alatt átvezetik a másik oldalon levő Nagypatakba. Mivel a csatornázás a Kispatakot amúgy is érintené, egyszerre mindkét munkálatot megoldják. Azonban tudni kell, hogy a két munkálat kétféle beavatkozást jelent: a szennyvízcsatorna az Országos Beruházási Társaság (CNI) finanszírozásával épül, az árok felszámolását és a csapadékvíz elvezetését az önkormányzat oldja meg.

A Kispatak feltöltésével a községi utat annyira kiszélesíthetik, hogy két jármű egy időben használhassa. Ha pedig kiépül az ivóvízhálózat, következik a járda megépítése a kiszélesített úttest és a házak közötti területen – sorolta a várható sorrendet az elöljáró.

„Mindenki az úton jár, amiből baleset, akár tragédia is lehet. Oda kell figyelnünk erre is, meg kell oldani” – hangsúlyozta Osváth Csaba. A munkálatok utáni tereprendezés, az eredeti állapotok visszaállítása ugyanúgy feladata az építőcégnek, mint az ásás. Minden ilyen beruházás egy időre kellemetlenséggel jár a lakosságnak, hiszen sár, por, forgalomtorlódás keletkezik, de a munkálatok végére minden visszakerül a helyére, a közösség pedig infrastrukturálisan gazdagodik – magyarázta a polgármester, utalva arra, hogy a lakosság tart a munkálatok okozta kellemetlenségektől, az élettér, a megszokott terep megbontásától, átalakításától.

Ugyanakkor megjegyezte: az ilyen nagy munkálatok érintik az infrastruktúrát, a közterületeket, hidakat, járdákat, parkokat, játszótereket, de a fejlesztésért áldozatot kell hozni. Ahol közművek, út, járda, tanintézmények épülnek, ott a település fejlődik, s ezáltal az ingatlanok értéke is nő. *(GRL)*

A Kispatakot (b.) felszámolják, a csapadékvizet a Nagypatakba (j.) vezetik át, hogy az utat kiszélesíthessék Fotó: Osváth Csaba

RENDEZVÉNY

Rengeteg Film fesztivál Szovátán

A Sándor Művészeti és Oktatási Egyesület szervezésében július 27–30. között kerül sor az idei Rengeteg Film fesztivál vetítéseire a szovátai Sándor János Villa kertjében (Rózsák útja 108.). 27-én, csütörtökön 17 órától a Szigorúan ellenőrzött életek és a Drakula árnyéka című filmekkel emlékeznek a kommunizmus erdélyi áldozataira. A vetítést pódiumbeszélgetés követi, melynek vendégei: Tőkés László és Szőczi Árpád filmrendező. 28-án, pénteken 19 órától a Béres Csepp feltalálója, dr. Béres József életét bemutató, A feltaláló című dokumentumfilm látható, a pódiumbeszélgetés meghívottja ifj. dr. Béres József, a Béres Vállalatcsoport elnöke. 29-én, szombaton 14 órától A maga természete szerint és szabadon című, báró Bornemissza Elemérné Szilvássy Carola életéről készült dokumentumfilmet lehet megtekinteni, meghívott Szebeni Zsuzsanna rendező, színháztörténész. 19 órától Az unoka című játékfilm van műsoron, az ezt követő beszélgetés vendégei: Deák Kristóf rendező és Nina Kov koreográfus. 30-án, vasárnap 14 órától a háromszoros olimpiai bajnok Szilágyi Áron vívóról készült, Egy mindenkiért című dokumentumfilm látható, vendég Muhi András Pires filmrendező. 19 órától az Erőss Zsolt székelyföldi hegymászó és felesége, Sterczer Hilda történetét feldolgozó játékfilm, a Magasságok és mélységek van műsoron, meghívottak: Pál Emőke gyergyószentmiklósi színművésznő, valamint Mécs László és Kollár Lajos hegymászók, a Magyarok a világ nyolcezresein expedíciósorozat alapítói. A belépés a vetítésekre ingyenes.

NÉPÚJSÁG
ÖNÁLLÓ MAROS MEGYEI NAPILAP
Kiadja az IMPRESS KFT.
FŐSZERKESZTŐ: Karácsonyi Zsigmond
LAPSZERKESZTŐK: Antalfi Imola, Benedek István

MUNKATÁRSAK: Antalfi Imola, Bodolai Gyöngyi, Farczádi Attila, Menyhárt Borbála, Mezey Sarolta, Mózes Edith, Kaáli Nagy Botond, Nagy Miklós Kund, Nagy Székely Ildikó, Nagy Tibor (fotó), Szer Pálosy Piroska, Vajda György. **KORREKTÚRA:** Horváth Éva, Kiss Éva.
TÖRDELÉS: Makkai Melánia, Vajda Gyöngyi.
FŐKÖNYVELŐ: Nagy Melinda. **REKLÁM-LAPTERJESZTÉS:** Madaras Éva Adrienn. **APRÓHIRDETÉS:** Petres Emília.
Tel.: munkanapokon 9–14 óra között 0265-268-854, délután: 0728-082-259, **e-mail:** reklam@e-nepujsag.ro.
SZERKESZTŐSÉG: 540015 Marosvásárhely, Dózsa György út 9. szám, II. emelet. **Internet:** www.e-nepujsag.ro **E-mail:** nepujsag@e-nepujsag.ro
Telefon: titkárság: 0265-266-780 és tel/fax: 0265-266-270. **Nyomda:** Palatino.
A szerkesztőség véleménye nem feltétlenül azonos a szerzők véleményével.
Előfizetés a postahivatalokban, postásoknál és a szerkesztőségben: 0728-082-259.
Hirdetési irodánk nyitvatartási rendje: hétfő, kedd, szerda, csütörtök: 9–15 óra, péntek: 9–14 óra, szombat, vasárnap: zárva.

6423578000076

ISSN 1220–3475 (print);
ISSN 1584–3238 (online)

A szankciós politika egyeztetéséről kezdett párbeszédet az amerikai és a brit kormány

A szankciós politika összehangolásáról indult amerikai–brit kormányközi párbeszédsorozat Washingtonban – jelentette be az amerikai külügyminisztérium csütörtökön.

A tárca közleménye szerint a brit kormány magas szintű delegációjával ültek tárgyalóasztalhoz a külügyminisztérium vezető tisztségviselői szerdán, az első Egyesült Államok–Egyesült Királyság stratégiai szankciós párbeszéd fórum keretében. A párbeszéd a két ország között idén megszületett Atlanti nyilatkozat alapján indult meg, aminek célja az együttműködés erősítése a szankciós stratégiákat illetően, valamint az intézkedések kiszabását, célzottságát, végrehajtását, kikényszerítését és a hozzájuk való alkalmazkodást tekintve. A két delegáció tárgyalt a célzott büntetőintézkedések alkalmazásáról a rosszindulatú tevékenységek megelőzésére és megszüntetésére, valamint a találkozó célja volt, hogy demonstrálja a nemzetközi normák védelmére való közös cselekvési készséget – olvasható a külügyminisztérium közleményében.

A közlemény szerint az Egyesült Államok és az Egyesült Királyság megerősítette azt az álláspontját, hogy a szankciók a külpolitika kulcsfontosságú eszközei.

Oroszország Ukrajna ellen indított háborúja nyomán az Egyesült Államok és szövetségesei 2500 egyént és szervezetet sújtottak szankcióval, több milliárd dollárnyi vagyont fagyasztottak be – áll az amerikai–brit kormányzati tárgyalásról szóló dokumentumban.

Ezzel egy időben az Egyesült Államok kormánya bejelentette, hogy „újabb 120 magánszemélyt és szervezetet sújtott büntetőintézkedéssel Oroszország elszámoltatása jegyében az Ukrajna elleni illegális megszállás miatt és az orosz háborús képességek korlátozása érdekében”.

A szankciók célja, hogy akadályozzák Oroszországot kritikusan fontos alapanyagok megszerzésében, ami befolyással lesz a jövőbeni energiatermelési és exportképességeire. Az újabb büntetőintézkedések egy része a már életben lévő szankciók kijátszása és megkerülése miatt született – közölte az amerikai külügyi tárca. *(MTI)*

A spanyolországi parlamenti választásokon

A Néppárt nyert, de nem győzött

A konzervatív Néppárt nyerte a spanyolországi előre hozott választásokat, de egyedül nem tud kormányt alakítani. A nem hivatalos végeredmény szerint az Alberto Núnez Feijóo által vezetett legnagyobb ellenzéki erő 136 képviselői helyre számíthat a parlamentben.

A második helyen a jelenleg koalícióban kormányzó Spanyol Szocialista Munkáspárt végzett. Pedro Sánchez miniszterelnök pártjának 122 képviselője lesz.

A több baloldali pártot tömörítő Sumar 31, a Santiago Abascal vezette szélsőjobboldali VOX pedig 33 mandátumra számíthat.

Az abszolút többséghez 176 hely szükséges a 350 fős alsóházban.

A parlamenti választásokat az eredetileg tervezett decemberi időpontról azután hozta előre a kormány, hogy a koalíció pártjai a májusi helyhatósági választásokon vereséget szenvedtek, elveszítve az irányítást a tartományok és nagyvárosok többségében.

Az EU-ban is bizonytalanságot hozhat a spanyolországi patthelyzet

Az EU Tanácsának soros elnökségét betöltő országban hónapokig is elhúzódhat a kormányalakítás a választások után.

A váratlan spanyolországi választási eredmény némi megnyugvást jelent Brüsszelben azoknak, akik a szélsőjobboldal megerősödésétől tartottak. Ellentétben azzal, ami több EU-tagállamban, például Olaszországban, Svédországban és Finnországban történt, a szélsőjobb nagymértékben visszaesett, a Voxnak 19-cel kevesebb képviselője lesz.

Ezt az eredményt a közvélemény-kutatások előrevetítették, de ehhez hozzáadódik az, hogy a konzervatív Néppártnak szinte lehetetlen lesz kormányt alakítania. Vajon Spanyolország kivétel, vagy a szélsőjobboldal felemelkedése megállt?

Alberto Núnez Feijóo

Az EU Tanácsának soros elnökségét betöltő országban hónapokig is elhúzódhat a kormányalakítás a választások után. Spanyolország és Európa számára is bizonytalan időszak következik. A parlamenti választásokat akkor tartották, amikor Spanyolország tölti be az EU Tanácsának soros elnöki tisztségét decemberig.

A választási eredmény több lehetőség előtt is megnyitja a kaput, azok között lehet hónapokig tartó patthelyzet vagy a választások megismétlése is.

Minél tovább húzódik a kormányalakítás, annál nehezebb lesz az országnak az uniós elnökségre koncentrálnia. *(Euronews)*

Ország – világ

Románia több mint hatszáz külföldit toloncolt ki az első fél évben

A román hatóságok 632 külföldi állampolgárt toloncoltak ki az országból az év első hat hónapjában – közölte kedden a bevándorlási hivatal (IGI). Ezek közül 602 esetben az őrizetbe vett külföldit az országhatárig, másik 30 esetben pedig a származási országig kísérték a román hatóságok. A kitoloncolás leggyakoribb oka a tiltott határátlépés, illetve az erre irányuló kísérlet, valamint a kiutasítási határozat be nem tartása volt. Az őrizet alatt kitoloncolt külföldiek közül a legtöbben, 261-en bangladesi, 67-en pedig pakisztáni állampolgárok voltak. Az IGI korábban közölte, hogy Romániától 5765 külföldi állampolgár kért menedékjogot az első fél évben, a legtöbben, 2099-en Bangladesből érkeztek. Az első hat hónapban 34.467 átmeneti védelemben részesített külföldinek megadták vagy meghosszabbították a tartózkodási engedélyét. *(MTI)*

Nehezményezi a külügy, hogy felhívását Orbán Viktor a nyilvánosság elé tárta

Nehezményezi a román külügyminisztérium, hogy Orbán Viktor Tusnádfürdőn, a 32. Bálványosi Nyári Szabadegyetem és Diáktábor zárónapján mondott beszédében nyilvánosság elé tárta azt a visszafogottságra intő felhívást, amelyet a tárca a magyar miniszterelnök látogatását megelőzően diplomáciai csatornákon keresztül juttatott el hozzá – derült ki a tárca hétfő esti közleményéből. Az MTI-hez is eljuttatott „pontosítás” szerint hétfőre bekérették az ügyben Magyarország bukaresti nagykövetét, és arra emlékeztették, hogy a román fél következetesen azt kérte a Romániába magánlátogatásra érkező magyar tisztségviselőktől: tanúsítsanak visszafogottságot nyilvános kijelentéseikben, beleértve a Bálványosi Nyári Szabadegyetem és Diáktábor idei rendezvényeit is. A minisztérium meglepetését fejezte ki, hogy Magyarország miniszterelnöke beszédében a nyilvánosság előtt részletezte a tárca felhívását, amelyet szóbeli diplomáciai csatornákon juttattak el hozzá. *(MTI)*

Csökkent az euróövezet gazdasági teljesítménye

Az elemzők által vártnál jobban csökkent az euróövezet gazdasági teljesítménye júliusban a londoni S&P Global Market Intelligence gazdaságkutató intézet beszerzésimenedzser-indexének (BMI) hétfőn ismertetett előzetes értékei szerint. A kilátásokat jelző mutatók romlása az euróövezet gazdaságának visszaesésére utal a következő hónapokban, ami a vállalatokat a munkaerő-felvétel visszafogására készteti. Cyrus de la Rubia, a Hamburg Commercial Bank vezető gazdasági elemzője szerint „a feldolgozóipar továbbra is az euróövezet Achilles-sarka. A gyártók ismét gyorsuló ütemben csökkentették termelésüket júliusban, miközben a szolgáltatási szektor tevékenysége továbbra is bővül, bár sokkal lassabban, mint az év elején”. „Az euróövezet gazdasága valószínűleg tovább fog zsugorodni az elkövetkező hónapokban, ahogy a szolgáltatási szektor veszít lendületéből” – tette hozzá Cyrus de la Rubia. *(MTI)*

Akkumulátorgyárat épít Angliában a Jaguar Land Rover tulajdonosa

Akkumulátorgyárat épít Angliában a Jaguar Land Rover (JLR) brit járműgyártó csoport indiai tulajdonosa, a Tata Motors. A vállalat múlt szerdán jelentette be a terv véglegesítését.

A gyár a délnyugat-angliai Somerset megyében, Bridgwater városának közelében épül fel, a gyártás várhatóan 2026-ban kezdődik.

A Jaguar Land Rover a brit autóipar legnagyobb munkaadója.

A Tata korábban az EU-tag Spanyolországot is fontolóra vette az új akkumulátorgyár telephelyeként, de végül a brit helyszín mellett döntött.

A cég a brit üzleti és kereskedelmi minisztériummal közösen kiadott szerdai tájékoztatásában közölte, hogy a beruházásra 4 milliárd fontot fordít.

Az új gyár közvetlenül négyezer alkalmazottat foglalkoztat majd, és a beszállító hálózat további több tízezer embernek ad munkát – áll a közleményben.

Az üzem kezdetben a Jaguar Land Rover elektromos modelljei – köztük a Range Rover, a Defender, a Discovery és a különböző Jaguar-modellek – számára gyárt akkumulátorokat, de később más márkák gyártóival is szállítási szerződéseket kíván kötni.

Az angliai üzem kezdetben évi 40 gigawattóra akkumulátorkapacitást tud majd előállítani, csaknem a felét annak a kapacitásnak, amelyre iparági becslések szerint a nagy-britanniai elektromosjármű-gyártásnak 2030-ra szüksége lesz – áll a Tata Motors és a brit szakminisztérium szerdai ismertetésében.

A közlemény szerint ez lesz a Tata-csoport első gigaüzeme Indián kívül, és a cég Európa egyik legnagyobb akkumulátorgyárát építi fel Angliában. A Downing Street megerősítette, hogy a kormány „jelentős ösztönzőkkel” támogatja a beruházást, de a miniszterelnöki hivatal szóvivője erről részleteket nem árult el.

A Financial Times című londoni üzleti napilap nemrégiben közölt értesülése szerint a Jaguar Land Rover anyacége 500 millió font támogatási csomagot kért kutatásfinanszírozás és energiaköltséghozzájárulás formájában Londontól ahhoz, hogy az üzem Angliában épüljön fel.

A BBC brit közszolgálati médiatársaság által nem sokkal később idézett londoni kormányforrások gyakorlatilag cáfolták az 500 millió fontos támogatási összegről szóló értesülést, de elismerték, hogy a támogatási csomag értéke „több százmillió font”. *(MTI)*

Tábornoki fordulat

(Folytatás az 1. oldalról)

a beiktatása napjától egészen a mandátuma megszűnéséig, és ennek szellemében kellene cselekednie is. És emellé már csak hozzáértés kellene ahhoz, hogy a dolgok jobbra forduljanak.

A baj ott van, hogy ebben az országban már évszázados gyakorlat, hogy a kormányosokat csak akkor önti el ehhez hasonló felelősségtudat, amikor inogni kezd alattuk a bársonyszék, és már a legközelebbi választásokra gondolva udvarolni kell a választóknak a szavazatokért. Nem azért mondta ezt a generális, mert így is gondolná mélyen legbelül, hanem abban reménykedik, hogy az állam tiszteletét igencsak ritkán érző adófizető erre még emlékezni fog valamikor a jövő esztendőben a szavazófülke magányában. És a szavazatszámlálás hajnalára már el is van felejtve az egész, a következő kampányig.

Ami a költségvetési hiányt illeti, a tábornoki megvilágosodás másnapján tartott koalíciós ülésen hoztak is ezt mérséklendő döntéseket. Most már jól láthatóan tudják, hogy komoly a gond, ráadásul rossz a kontextus is, mert a német gazdaság, amelyhez a miénk ezer köldökzsinóron kötődik, recesszióhoz közelít. Így nem biztos, hogy az adófizető iránti tisztelettől vezérelve, de kénytelenek lesznek összébb húzni a nadrágszíjat.

Marosvásárhelyi tehetségkutató verseny

Local Talent Fest

Ezzel a címmel szervezi meg az idén második alkalommal a marosvásárhelyi tehetségkutató versenyt, a Local Talent Festet a Vizitransylvania Kulturális Egyesület és a Mercur Creativ Egyesület. A vetélkedő augusztus 7–9. között lesz három lakónegyedben. Erről és a szervezéssel kapcsolatos részletekről tartott sajtótájékoztatót kedden délelőtt a várban Cristina Manoilă, Báthori Zsuzsanna és Vizi Imre. A tehetségkutatót az úgynevezett Urban Foodot népszerűsítő Caravana City Food keretében szervezik.

A szervezők elmondták, hogy a vetélkedőre 10 és 17 év közötti fiatalok nevezhetnek be öt percnél nem hosszabb ének-, hangszeres, tánc- vagy színházi produkcióval.

Az érdekeltek augusztus 5-ig jelentkezhetnek a localtalentfest@yahoo.com e-mail-címen fényképes jelentkezőlappal, ahova bejegyzik, hogy milyen jellegű előadást tartanának. Az előválogatás sorban a következő negyedekben lesz: augusztus 7-én a Tudorban, a Gyémánt parkban, 8-án a Kövesdombon, a Maros Művészegyüttes előadóterme előtti parkban, 9-én az Egyesülés negyedben, a Darina üzlet melletti parkban. Mindhárom helyszínen 19 órától kezdődik az előadás.

A versenyzők színpadon, megfelelő hang-, fény- és látványtechnika kíséretében lépnek fel, ezekről előzetesen egyeztetnek velük. Helyszínenként három-három nyertes jut a döntőbe, amelyet szeptember 3-án a marosvásárhelyi várban tartanak.

A zsűriben lesz Vizi Imre ismert előadóművész, menedzsere, Báthori Zsuzsanna, illetve a szervező egyesületek egy-egy képviselője. Az előválogatókon a közönségszavazat a zsűri által hozott döntés felét éri, míg a döntőben kizárólag a közönség választja ki kedvencét.

Fotó: Vajda György

A közönségszavazás a szervezők által megadott rendszerben történik. A pénzből és ajándéktárgyakból álló díjakat a Maurer Residence ingatlanügynökség biztosítja.

Az előválogató helyszínein arcfestés és más műhelymunka is lesz, ahol a kisebbek is szórakozhatnak. Vizi Imre is fellép mindenhol, a döntő pedig az egyéni koncertjével zárul.

A döntőt Facebookon és az érdeklődők rendelkezésére bocsátott felületen élőben is közvetítik majd.

A rendezvényt a Marosvásárhelyi Polgármesteri Hivatal támogatja. *(vajda)*

Erről jut eszembe

A ritmust szeretem, az algoritmus időnként idegesít. Ezt most azért mondom, mert itt is, ott is olvasom, világmegváltó, hatalmas cégek pénzt nem kímélve arra koncentrálnak, hogy az algoritmusokra épülő mesterséges intelligencia megegye az újságírók kenyerét. Na, már csak ez kellett! Nem elég, hogy az újságírók amúgy is azoknak vannak kiszolgáltatva, akiknél a hatalom és a zsozsó?! Talán nem mindenütt, óvakodjunk az általánosítástól. De gyengébben eleresztett helyeken, volt szocializmusok kínos örökségét cipelő országokban igen. Nálunk mindenképpen. Kínlódik, sőt már-már megszűnőben az írott sajtó, mikrofonállványként aposztrofálják – gyakran nem is indokolatlanul – az audiovizuális média munkatársait, és olvasottabbak, nézettebbek a közösségi fórumok álhírei, mint a valódiak. Akkor meg jönnek az ilyen „pénz nem számít!” óriások, mint a Google, a Microsoft, a Meta vagy az Amazon, és nem is tagadják, újságírórobotok fejlesztésén dolgoznak, illetve finomított fogalmazásban: személyi asszisztenseket hoznak létre az újságírók számára. Jobb a chatbot, mint az író? Ezt nem mondják, de ilyesmire hajazik. Olcsóbb, és nem is érez, nem gondolkozik. Csak informál. Milliószor több adathoz jut pillanatok alatt, mint a legszorgalmasabb hírszerkesztő. Elhiszem, bár néha kérdezek ezt-azt a ChatGPT-től, és gyakran megtörténik, hogy azt mondja, nem tudja a választ, nincs elég információja. Olyan is volt, hogy mellébeszélt, s ha ezt méltatlankodva szóvá tettem, megemberelte magát, és adatszerűen válaszolt. Ez többnyire olyankor fordult elő, amikor valamilyen kevéssé ismert, erdélyi, magyar vonatkozású tárgykörről kérdeztem. A gép folyamatosan tanul, de elsősorban angolul elérhető forrásokból táplálkozik, képezi magát. Az van elég, de úgy látszik, mégsem elégséges. Nem mindegy nyilván, hogy kitől és mit sajátít el, és jogosan vagy jogszerűtlenül. Állítólag már több mint kilencezer író tiltakozik, mert a mesterséges intelligencia (MI, illetve angol rövidítésben AI) betanítására használják műveiket. A robotfejlesztő, -gyártó cégeknek sem könnyű. Mindenki csak kekeckedik. Még én is. Igaz, aligha vesszük el a kedvüket ilyenformán. Haladnak a fejlesztéssel a maguk útján. Szalay Sándor, az amerikai John Hopkins Egyetem professzora mondotta a minap egy interjúban, hogy ezelőtt tíz évvel tizenöt ember foglalkozott mesterséges intelligenciával a Google-nél, ma több mint tízezer. A folyamat, a mérvadó nagy cégek közti verseny megállíthatatlan. Folyamatosan növelik a komputerek kapacitását, gyorsítják reakciójukat, elképzelhetetlen mértékben bővítik képességeik körét. A Reuters információi szerint az írásom elején említett új fejlesztésű szoftver kapcsán a Google máris tárgyalásokat folytatott olyan tekintélyes lapkiadókkal, mint a New York Times, a Washington Post és a Wall Street Journal. Hogy mire mentek, arról még nem szól a fáma. És még ki tudja, mennyi minden van a tarsolyban! Hírlik például, hogy a Microsoft már teszteli a chatbotos vizuális képfelismerést. Rövidesen tehát lesz olyan chatbot is, amely egy beillesztett képfájl alapján képes értelmezni majd a látványt, és aszerint folytatni dialógust velünk. Csak ehhez nekünk is illenék tudni, tanulni valamicskét. Enélkül a robot a füle botját se mozgatja majd, bármennyire is biztatgatnánk. Ennek kapcsán jut eszembe: vajon a képfelismerés után a dalmagyarázat is sorra kerül? Minden bizonnyal. De mi lesz, ha kiderül, a chatbot sajnos botfülű?! Az algoritmusát neki! (N.M.K.)

Felújítják a Maros Művészegyüttes kövesdombi székhelyét

(Folytatás az 1. oldalról)

– A Maros Művészegyüttes 2007-től székel a Kövesdombon, ahol korábban az Unirea mozi volt. Az akkori vezetőség nem gondolta, hogy ebben a teremben nem csak a Művészegyüttes fog előadásokat tartani, hanem más társulatok is. Az akkori vezetőség arra sem gondolt, hogy a táncművészetnek vannak olyan ágazatai, amelyekre jobban oda kell figyelni, egy-egy produkcióhoz nem elég neonfénnyel megvilágítani a termet. Tehát a teremnek nagyon sok műszaki hiányossága volt. Nem gondoltak a mozgássérültekre sem, nem alakítottak ki számukra mosdót, nem volt feljáró, amin feljuthattak volna a terembe. Most van feljáró, még ha mobil is, de lehet használni – mondotta az igazgató.

Egy menedzser nem csak irodai munkát kell végezzen!

– Menet közben hogyan pótolták a hiányosságokat?

– Amióta igazgató lettem, fokozatosan ezt tesszük, több reflektort szereltünk fel, próbáltuk a termet átalakítani. De 2007-től, a rengeteg előadás során, amikor havonta több ezer néző fordult meg a teremben, ez szép lassan elhasználódott. 2010-ben vettem át az együttes vezetését, azóta úgy tartom, hogy egy menedzser nem csak irodai munkát kell végezzen, hanem jó házigazda kell legyen, és az épülettel is jól kell gazdálkodjon. Nem akartam, hogy úgy járjunk, mint egy másik nagy kulturális intézmény esetén a városban, hogy maholnap nem lehet bemenni, élvezni az előadást, mert annyira kopott és szakadt minden.

Minden évben javítottunk valamit. Az az elvem, hogy ha valami elromlott, rögtön meg kell javítani, nem kell engedni, hogy a másik dolog is elromoljon.

Ezelőtt két évvel kicseréltük az épület homlokzatát, a termopánokat, ami azért volt fontos, mert gyenge minőségűek voltak, a napsütéstől elkezdtek deformálódni. A próbateremben nem lehetett szellőztetni, mert nem volt ablak rajta. A légkondicionálás nem felel meg a táncosoknak, mert különböző egészségi problémáik lettek a nyári időszakban. Most már lehet szellőztetni. Tavaly a bejárathoz tettünk egy tetőt, ami védi a homlokzatot, és esőben, hóban a nézőknek is menedéket nyújt előadás előtt.

Megújul a színpad, a folyosó, a próbaterem, az öltözők

– Most min dolgoznak?

– A mosdókat át kell alakítsuk, mert a mozgássérültek csak úgy tudják használni, ha az ajtók megfelelő szélességűek. Eddig is be tudtak menni valahogy, de csak segítséggel. Ez egy nagyobb befektetés. Ugyanakkor az egész folyosót újrafestjük. A fenti lakásokból elázattak, megtaláltuk a csőtöréseket, ezeket megszüntettük és kijavítottuk a falakat.

A belső javítások során újrafestjük a színpadot, mert szürkére festették, holott kötelező módon feketére kellett volna festeni. Csak így lehet profi produkciót előadni, ha tiszta fekete a színpad.

A színpad melletti két öltözőt újrafestettük, újrapadoltuk, a folyosón a lambériát eltávolítottuk, ahol a fal salétromos volt, kijavítottuk, a lambériát kiszárítottuk, a napokban visszakerül a falra. A mennyezetet egy kicsit felemeljük, hogy tágasabb, levegősebb legyen mind a próbaterem, mind a folyosó. A próbatermet újrapadoljuk, kicseréljük a villanyhálózatot, mert neonos pislákoló világítás volt, és minden héten 4-5 neoncsövet kellett kicserélni – sorolta Barabási Attila-Csaba, aki hozzátette: azért választották ezt az időszakot, mert júliusban a magyar tagozat van szabadságon, augusztusban a román. A román tagozat júliusban az Arany János utcai próbateremben próbál.

A teljes felújítást a tervek szerint július végén fejezik be, de még rászámítanak egy jó hetet a kisebbnagyobb tennivalókra, mert mindig van ilyen. Például nem számítottak arra, hogy a próbatermet újra kell padolni, csak akkor derült ki, amikor felvették a padlószőnyeget, hogy a padló alul megrothadt.

A felújítást a Maros Megyei Tanács finanszírozza, a munkálatok értéke 40 ezer euró körül van.

A Maros Művészegyüttes termében a felújítást követő első rendezvény augusztus 11-én lesz.

Fotó: Nagy Tibor

Kiállítással zárult a mezőbergenyei alkotótábor

„A talentumot nem tanácsos elásni, meg kell mutatni!”

Az elmúlt héten XX. alkalommal szervezték meg a mezőbergenyei alkotótábort, amely minden bizonnyal a falu kiemelkedő eseménye. Az alkotókat a református diakóniai központ látta vendégül, itt folyt egész héten a munka, és itt rendezték be a táborzáró kiállítást is, amelyet a vasárnapi istentisztelet után mutattak be az érdeklődőknek. Domahidi Béla lelkipásztor, B. Tóth Éva, a tábor művészeti vezetője, Czirjék Lajos, a Maros-mezőségi Művésztelep koordinátora, valamint Gálfi Gizella, a szervező Kincsásó Egyesület képviselője a tábor résztvevőit, az itt folyó munkát, illetve a falra került alkotásokat ismertették.

Mezey Sarolta

Harmónia és békesség – színekben és formákban

Domahidi Béla lelkipásztor a kiállított képekben a szépre érzékeny, a jóra törekvő, az értékeket, harmóniát és békességet kereső emberi érzések színekben és formákban történő megjelenítését véli felfedezni.

– Amit a képeken látok – bepillantva az alkotás folyamatába is –, az kemény munka, kitartó, vajúdó küzdelem eredménye. A alkotótábor nem üdülés. Michelangelo mondta: „Ha az emberek tudnák, milyen keményen dolgoztam, hogy megismertessem magam, már nem tartanák olyan csodálatosnak”. A képek az alkotók talentumát tükrözik, amiből ők többet kaptak a Jóistentől. Ezt a talentumot nem tanácsos elásni, meg kell mutatni, szolgálni kell vele másokat, embertársakat, közösséget. Hálásak vagyunk művész vendégeinknek, hogy megosztották velünk talentumaik gyümölcsét. Sokféle stílust, technikát, megoldást, színes kavalkádot sorakoztatnak fel, feltűnnek bergenyei portá, épületek, utcarészletek, domboldalak, emberek, állatok, ami újdonságnak számít – mondta a lelkipásztor, aki hozzátette, hogy a XXI. kiadást sem engedik ki a kezükből.

Jó emberek társaságában lehet igazán jól dolgozni

B. Tóth Éva, a tábor művészeti vezetője, aki Ősz P. Zoltán helyi alkotóművésztől vette át a tábor koordinálását, elmondta, a művészeti teljesítmény mellett mindig figyelembe vették, hogy jó embereket hívjanak meg. Ez manapság nem könnyű, hiszen egyre nehezebb „jó kategóriájú embereket begyűjteni”. Mégis sikerült, mert feszültségmentesen, békességben, barátságos hangulatban folyt az alkotás.

A művészeti vezető sorban ismertette a 15 alkotót, az alkalomra kiadott katalógusban szereplő sorrend szerint.

Kovács Ildikó Mária, a Nagyváradi Képzőművészeti Egyetem festészeti szakának végzettje Székelyudvarhelyről érkezett, ahol a Dr. Palló Imre Művészeti Líceum rajz- és festészet szakos tanára. *Baricz Rozália* a marosvásárhelyi Népművészeti Iskola grafika szakán végzett. *Ila Ildikó*, a Marosvásárhelyi Rádió munkatársa „nagy buzgalommal teszi a dolgát az alkotás világában”, nem először fordul meg a táborban.

Gebora István verőcei művész évek óta résztvevője a tábornak. Fotózással, filmezéssel is foglalkozik, de örök szerelme a festészet. Fontos számára, hogy művei értéket képviseljenek, saját szemszögéből akar megmutatni valamit a világból. Vallomása szerint a művészetben az alázat a legfontosabb, a többi már csak látás és gyakorlás dolga.

Ott volt *Sipos Lóránd*, marosvásárhelyi születésű, jelenleg Magyarországon, Baján élő grafikusművész, aki Budapesten, a Magyar Képzőművészeti Egyetem képgrafika szakán végzett. Munkáiban a körülötte levő környezetet, tájakat, utazásait, az élet misztikumát jeleníti meg.

Kelemen Attila marosszentkirályi festő gyakori résztvevője a bergenyei tábornak, ő főleg akrilképeket készít.

Kárpátaljáról három művész érkezett: *Pavel Dulischkovich*, *Szergej Cserszki* és *Vaszilij Brenzovics*. Előbbi Szolyván él és alkot, inkább olajfestményeket készít gyors, plein-air technikával. Szergej Ungváron él, a lembergi Művészeti Akadémián tanult, számos nemzetközi plein-air alkotótábor és kiállítás sikeres művésze, akárcsak Vaszilij Brenzovics.

Ritók Lajos nagyváradi születésű grafikus- és festőművész szintén visszatérő vendége a tábornak, művészetével a Magyar Arany Érdemkeresztet érdemelte ki. Több száz egyéni kiállítása volt a világ számtalan országában. Bergenyében szénnel készült műveit állította ki.

A tábor további résztvevői: *Sövér Zsolt* gyergyóalfalusi születésű, Budapesten élő festőművész, *Holczhauser Zsuzsanna* szigethalmi alkotó, *Szottfried Zsófia* váci művész, továbbá *Horvát Melinda*, Ausztriában élő, székelyudvarhelyi születésű művészterapeuta.

Négy szomszédos település – négy alkotótábor

Czirjék Lajos, a Maros-mezőségi Művésztelep koordinátora elmondta, amikor a mezőbergenyei alkotótábor indult, Maros megyében, de Erdély-szerte is sokkal kevesebb tábort szerveztek. Talán a szárhegyi és homoródszentmároni tábor volt a legnevesebb. Aztán egyre több táborról érkezett hír. Ami a Mezőségen elkezdődött, az egyedülálló, hiszen öt alkotótábor is működött a térségben. Miután a mezőbándi megszűnt, négy szomszédos településen továbbra is megmaradt a folytonosság: Mezőbergenyében, Mezőmadarason, Mezőpanitban és Csittszentiványon.

– Változatos, szép kiállítás állt össze, mindig az aktuális tetszik a legjobban – fogalmazott Czirjék Lajos.

A szervező Kincsásó Egyesület nevében *Gálfi Gizella* mondott köszönetet a támogatóknak, köztük a mezőpaniti önkormányzatnak, a résztvevőknek, személyesen B. Tóth Évának azért, hogy a gyerekfoglalkozásokat naponta megszervezte, s azért, hogy több éven át vállalta a tábor koordinálását. Kiváló munkájáért a Kincsásó Egyesület és a Mezőbergenyei Református Egyházközség emlékplakettet adományozott a művésznek.

A Domahidi család művészei, *Domahidi Emese* tiszteletes asszony, csellóművész, a négy lány közül *Zsuzsa*, *Sára* és *Anna* örvendeztették meg csodálatos játékukkal a kiállítás résztvevőit. Ez bergenyei specialitás, kiváltság, hogy a lelkészcsaládban öt olyan zeneművész van, akik hangszeres játékukkal emelik a rendezvények színvonalát.

Madárnyelv, apanyelv

Hétköznapi történet

– Nagy Székely Ildikó –

Az ötvenes éveiben járó, szemüveges asszonyt a tavalyi nyár egyik legszomorúbb napján ismertem meg. Huszonnégy óra sem telt el családunk legfiatalabb tagja, a Suzan névre – szó szerint – hallgató papagájkislány eltűnése óta, amikor nem messze a tömbházunktól a jól ismert, recsegő „híradásra” lettem figyelmes, a következő pillanatban pedig már a kis szökevényt is felfedeztem egy magas fa felső ágainak egyikén, a sűrű lombok között. Próbáltam lecsalogatni, de nem reagált a hangomra, pedig otthon, bárhol rejtőzködött a lakásban, ha szólítottam, azonnal „előcsoszogott”. Végül egy jó szándékú, de a madárlélek titkait hírből sem ismerő, túlbuzgó lakó egy kővel dobta meg a papagájunk által bérbe vett fát, arra gondolva, hogy a kis kedvenc ijedtében majd a fejemre menekül. Ebből persze semmi sem lett, igaz, Suzan valóban elhagyta a „táborhelyet”, de a rémület nem hozzám kergette, hanem a közeli sétány faóriásai közé. Ott már sem látni, sem hallani nem lehetett, de ketten a fiammal, aki időközben csatlakozott az akcióhoz, még legalább egy órán keresztül próbáltunk a nyomára bukkanni. Ekkor találkoztam először az említett szemüveges nővel, aki készségesen igyekezett részt venni madarunk megtalálásában. Egy arcban hozzá hasonlító, de némileg idősebbnek tűnő asszonnyal üldögélt egy padon, amikor felfigyelt a körülöttük zajló nyomozásra, és, míg beszélgetőtársa a helyén maradt, ő azonnal társult kétszemélyes felderítő csapatunkhoz. Románul értekeztünk, így is váltunk el aznap este, miután feladtuk a keresést. Ezután másfél hónapig nem láttam a kedves segítőt, de miután egyik kolléganőm és egy ismeretlen, tiszta szívű lány, egy elkötelezett állatbarát segítségével a lakótelepünktől messzire sodródott kicsi kedvenc megkerült, újra találkoztunk. Ugyanazzal a hozzá hasonlító, idősebbnek látszó nővel ült – talán ugyanazon – a padon, mint a megismerkedésünkkor, én pedig nem tudtam megállni, hogy ne újságoljam el neki Suzan csodálatos hazatérését, aminek hallatán újdonsült ismerősöm tekintete felragyogott. Ezután gyakran láttuk egymást, és mindig váltottunk pár szót, természetesen románul. Nemrég hazafelé tartottam éppen, amikor észrevettem, hogy a szemüveges nő újra ott van a sétányon, de nem a megszokott padon pihen, hanem hátratett kézzel járkál fel-alá. Persze rögtön elfogott a kíváncsiság, de nem kellett sokáig töprengenem a helyzetváltozáson, ugyanis odalépett hozzám, és köszönés után rögtön megkérdezte, hogy mit jelent románul az, hogy „képzeld”. Miután felvilágosítottam, mosolyogva adta tudtomra, hogy egy ideje magyarul tanul.

– Mostanában tartottuk a lányom esküvőjét, egy jóravaló, kedves fiúval kötötte össze az életét. Két éve tart a kapcsolatuk, tavaly nyáron össze is költöztek, a nagy lépésre pedig valamikor februárban szánták el magukat, amikor kiderült, hogy jön a baba. A vejemmel az első perctől nagyon jó a kapcsolatom, nála tisztelettudóbb és becsületesebb fiatalembert nem ismerek, most pedig, hogy hivatalosan is a családom része lett, szeretném megajándékozni azzal, hogy elsajátítom az anyanyelvét. Neki régóta nem élnek a szülei, talán ezért is érzem szükségét annak, hogy némileg pótoljam az űrt, amit az édesanyja elvesztése még gyerekkorában hagyott benne.

– Egyedül tanul magyarul, vagy van segítsége? – kérdeztem.

– Letöltöttem a telefonomra egy internetes oktatóprogramot, ahol napi öt percben haladhatok a nyelv elsajátításával. Az a lényeg, hogy egy napot se hagyjak ki, de tudom, hogy önmagában ez még nem elég, ezért a YouTube-csatornán magyar filmeket is nézek, és igyekszem megérteni a cselekményt. A leggyakrabban használt szavakat kiírom magamnak, aztán kikeresem a jelentésüket a virtuális szótárban. Van egy szószedetem, oda írom ki a napi tanulnivalót, itt pedig levegőzés közben ismételgetem. A mai „adagomban” szerepelt a „képzeld” is, csak mire kiértünk ide a nővéremmel, elfelejtettem, hogy mit jelent. Ő kacag is eleget, hogy vén fejjel iskolásdit játszom, ráadásul ugyanúgy, mozgás közben memorizálom a leckét, mint gyerekkoromban. De nem veszem fel a csipkelődését, mert tudom, hogy nincs mögötte rossz szándék. Úgy tervezem, hogy karácsonyra már folyékonyan fogok tudni magyarul beszélni, a hagyományos ajándékok mellett ez lesz a bónusz a fiataloknak. Addig az unokám is megérkezik, októberre várjuk, és szeretném, ha majd az édesapja nyelvén is szót tudnék érteni vele.

Mielőtt elköszöntünk volna, beszélgetőtársam a papagájkislányunkról érdeklődött, meg a múlt nyáron szerzett párjáról, akiről szintén meséltem már neki gyakori találkozásaink során. Aztán húzott még pár képzeletbeli vonalat a sétány egyik végétől a másikig, lépésről lépésre szelídítve meg a szívének egyre kedvesebb magyar szavakat.

3P
PÉNZ * PIAC *PROFIT

Szerkeszti: Benedek István

Betöltetlen állásokat szüntetnek meg

A Victoria-palotában tartott hétfői koalíciós tárgyalásokon a kormánypártok vezetői megállapodták a mintegy 200 ezer betöltetlen közalkalmazotti állás megszüntetésében – tudta meg hivatalos forrásokból az AGERPRES.

Az intézkedést Marcel Ciolacu miniszterelnök javasolta.

Liberális források szerint a koalíció rábólintott a Nemzeti Liberális Párt (PNL) elnökének, Nicolae Ciucának arra a javaslatára, hogy csökkentsék a minisztériumok kiadásait. A költséglefaragások módozatairól szakértők bevonásával rövid időn belül döntenek.

Szintén liberális források szerint a koalíciós tárgyalásokon a PNL javaslatára egyezség született arról is, hogy szigorítsák az adócsalás elleni fellépést és növeljék az adóbehajtás hatékonyságát. *(Agerpres)*

Változnak a héakulcsok

Az Európai Bizottság figyelmeztette a bukaresti kormányzati illetékeseket, hogy „rendet kell teremteni" Romániában a hozzáadottérték-adó (TVA-áfa) területén, és meg kell szüntetni a bizonyos ágazatoknak nyújtott kedvezményeket – jelentette ki pénteken a miniszterelnök.

Marcel Ciolacu egy rendezvényen újságírói kérdésre válaszolva elmondta: az az „elvi egyezség" született Brüsszellel, hogy az élelmiszerek, gyógyszerek, orvosi protézisek TVA-ja 9 százalékos, a többi terméké és szolgáltatásé pedig 19 százalékos lesz.

A kormányfő kijelentette: igaza van abban az Európai Bizottságnak, hogy rendet kell tenni Romániában ezen a téren. „Túl sok a kivétel. Ezt nemcsak a Bizottság, hanem az összes pénzügyi szakértő állítja. Mit akarunk? Hogy elveszítsük az összes európai alapot, és Románia összeomoljon?" – fogalmazott Ciolacu.

A miniszterelnök elmondta, hogy jövő héten folytatódnak a koalícióban a tárgyalások a költségvetési hiány csökkentését célzó intézkedéscsomagról, többek között a mezőgazdaságnak, élelmiszeriparnak, építőiparnak és az informatikai ágazatnak nyújtott adókedvezmények kivezetéséről. *(Agerpres)*

Csökkentek a PC-kiszállítások a világon a második negyedévben

A világon 16,6 százalékkal estek a PC-kiszállítások az idei második negyedéven éves összevetésben.

Az amerikai International Data Corporation (IDC) informatikai és távközlési piackutató vállalat honlapjára felkerült előzetes adatok szerint a személyi számítógépek (asztali számítógép, notebook és munkaállomások) kiszállítása világszerte 59,7 millióra csökkent a június végével záródott három hónapban az egy évvel korábbi 71,5 millióról.

Az IDC rámutatott arra, hogy a PC-kiszállítások már a hetedik egymást követő negyedévben csökkentek, ugyanakkor derűlátásra ad okot, hogy csökkennek a PC-készletek a kereslet fokozatos növekedése miatt, továbbá, hogy a második negyedévben a kiszállítások nőttek az első negyedévvel összevetve.

Az idei második negyedévben a globális PC-piac kulcsfontosságú beszállítói megőrizték pozícióikat.

A kínai Lenovo továbbra is az első helyen állt 24 százalékos piaci részesedésével. A cég kiszállításai 20,8 százalékkal csökkentek a tavalyi második negyedévhez képest, de több mint 11 százalékkal nőttek az idei első negyedévhez viszonyítva.

A második helyen álló, 22,5 százalékos piaci részesedéssel rendelkező amerikai HP Inc. kiszállításai az első negyedévhez képest 12 százalékkal bővültek, míg éves összevetésben 0,9 százalékkal csökkentek.

A listán harmadik Dell Technologies esetében hasonló volt a trend, éves szinten 21,8 százalékkal estek a kiszállítások, negyedéves összehasonlításban azonban 9 százalékkal bővültek. Piaci részesedése 17,4 százalék volt a második negyedévben. *(MTI)*

Hat romániai víztározó gátját erősítik meg a magyar határ közelében

Hat mesterséges víztározó gátját erősítik meg a következő időszakban a román–magyar határ közelében, Bihar és Arad megyében – közölte hétfőn a területi vízügyi igazgatóság vezetője.

Pásztor Sándor az Agerpres hírügynökségnek úgy nyilatkozott: az általa vezetett intézmény 114 millió eurót nyert hat gyűjtőtó gátjának a megerősítésére az országos helyreállítási terv (PNRR) keretében. Elsőként a Nagyvárad feletti Lesi-tó gátját erősítik meg, a Jád völgyében épült gyűjtőtó gátjának munkálataihoz megvannak az engedélyek, most a tervezési szakasz következik, a kivitelezés várhatóan jövőre kezdődhet.

A Körösök Vízügyi Igazgatóság vezetője elmondta: a hat gyűjtőtóból három Bihar megyében (a Lesi-tó, a szalárdi és a tamásdai), a másik három (a sikulai, a belzeréndi és a Csigér-patakon épült feltóti) Arad megyében van.

A Nagyvárad vízellátását is biztosító Lesi-tó gátjának felújítása prioritást képez, erre 24 millió eurót különítettek el – mondta az igazgató. A projekt megkapta az intézmény műszaki-gazdasági bizottságának a jóváhagyását, mivel a felújítás árvízvédelmi szempontból is fontos.

A Lesi-tó gátja 60,5 méter magas és 180 méter hosszú, a tó 150 hektáron terül el és 28 millió köbméter víz volt benne, mielőtt 2015-ben szivárgás miatt kiürítették.

A Jádremete közelében épült gát árvízvédelmi szempontból fontos, de a villanyáram-ellátásban és a halászatban is jelentős a szerepe, és a turisták körében is népszerű, mellé üdülőtelep épült. 1969–1973 között emelték, azóta nem végeztek rajta teljes körű javítást. Megerősítése a legmodernebb technológiával, lézerszkenner segítségével történik, felújítása után napelemekkel biztosítják a működést. Javítása az Erdélyi-szigethegység e térségében az állat- és növényfajok védelme miatt is fontos, és a hulladékgazdálkodásra is kiterjed.

Romániában számos mesterséges víztározó épült a kommunizmus idején, melyek többségén azóta sem végeztek nagyobb javítást. A létesítmények fontossága az energiaválság kezdete óta felértékelődött, és az egyre nagyobb szárazság legyőzésében is nagy szerepet játszanak.

A most felújítandó gátak a Berettyó, Sebes-Körös, Fehér-Körös és Fekete-Körös vízhozamának szabályozásában töltenek be jelentős szerepet. *(MTI)*

Fitch: Kétezer milliárd dollár felett az államadósok idei kamatfizetési kötelezettsége

Meredek emelkedéssel kétezer milliárd dollár fölé növekszik az idén az államadósok globális kamatfizetési kötelezettsége – áll a Fitch Ratings csütörtökön Londonban ismertetett tanulmányában.

A nemzetközi hitelminősítő közölte: számításai szerint az általa államadós-besorolással ellátott gazdaságok portfoliójának tagjai 2023 egészében várhatóan 2300 milliárd dollár körüli kamatköltséggel számolhatnak szuverén adósságállományuk után.

A Fitch szektorelemzése szerint ez annak a következménye, hogy a fejlett ipari gazdaságok kamatkiadásai 2020 óta 47 százalékkal, a feltörekvő gazdaságok szuverén kamatterhei 40 százalékkal emelkedtek.

A cég hangsúlyozza: ez a növekedési folyamat azt jelzi, hogy vége az alacsony infláció és – legalábbis a magasan fejlett gazdaságok esetében – a kivételesen alacsony kamatok korszakának.

A hitelminősítő felidézi, hogy az általa államadós-besorolással nyilvántartott fejlett gazdaságok éves kamatköltsége a 2007–2021 közötti időszakban meglehetősen stabilan a 900 millió–ezermilliárd dollár közötti sávban volt, azzal együtt is, hogy ebben a csoportban a hazai össztermékhez (GDP) mért államadósság-ráta mediánszintje ugyanebben az időszakban hozzávetőleg 20 százalékponttal emelkedett. A Fitch Ratings várakozása szerint a globális inflációs nyomáshoz társuló tavalyi kamatemelkedések a világ legtöbb szuverén adósára hatással lesznek.

A fejlett gazdaságok kamatköltsége ugyanakkor jelentősebb ütemben növekszik, mint a feltörekvő gazdaságoké, mivel a fejlett ipari térség korábban nagyobb mértékben kihasználta az alacsony hitelköltségek előnyeit – áll a hitelminősítő csütörtöki szektorelemzésében. A Fitch szerint a különbséget az is magyarázza, hogy a feltörekvő térségben számos jegybank várhatóan a jelenlegi szinten tartja alapkamatát az idei év második felében, mivel ezek a jegybankok a fejlett régió központi bankjainál korábban kezdtek jelentős monetáris szigorítási ciklusokat.

A fejlett térség kamatköltség-folyamatait erőteljesen befolyásolja az Egyesült Államok, a világ legnagyobb államadósság-kibocsátója. Az amerikai szövetségi kormány kamatkiadása a júniussal zárult mozgó tizenkét havi időszakban 616 milliárd dollár volt, és éves szinten most először lépte át a 600 milliárd dollárt – áll a Fitch Ratings tanulmányában.

A hitelminősítő hangsúlyozza, hogy az amerikai államadósság mozgó tizenkét havi kamatköltsége alig nyolc hónappal korábban, tavaly novemberben haladta meg első ízben az 500 milliárd dollárt.

A fejlett ipari térségen belül ugyanakkor a brit államadósság kamatterhének növekedése számít különösen kirívónak. A brit szuverén kamatköltség 117 milliárd font volt a májussal zárult tizenkét hónapban, kétszer magasabb, mint a 2021 szeptemberével véget ért egy évben – áll a Fitch szektorelemzésében.

A legfrissebb adatok szerint több mint hat évtizede először száz százalék fölé emelkedett a GDP-arányos brit államadósság-ráta.

A brit statisztikai hivatal (ONS) a minap közölte, hogy május végén a nettó államadósság-állomány 2567,2 milliárd font volt, és ez 100,1 százalékos GDP-arányos nettó államadósság-rátának felel meg.

Az ONS visszatekintő adatsora szerint a brit közszféra adósságterhe a hazai össztermék arányában mérve legutóbb 1961 márciusában volt ennél magasabb: akkor 102,5 százalékos nettó államadósság-rátát mértek. *(MTI)*

Hivatalosan is X a Twitter új logója és neve

Elon Musk amerikai üzletember hétfőn hivatalosan is bejelentette a Twitter átalakítását X-é, valamint a közösségi platform arculatának teljes megváltoztatását.

A vállalat San Franciscó-i székházára a változás jeleként már vasárnap éjszaka egy óriási X-et vetítettek ki, amely a Twitter új logója, és hétfőn a közösségi hálózat nyitóoldalán már ezzel találkoztak a felhasználók.

A céget tavaly ősszel 44 milliárd dollárért megvásárló vállalkozó hétfőn hajnalban közzétett bejegyzésében azt írta hogy búcsút mond a Twitter márkanévnek, és fokozatosan „megszabadul" minden madártól, amely utal a mikroblog-szolgáltatás eddigi logójára.

Musk a hétvégén árulta el tervét, hogy az eddigi világoskék színvilágot fekete-fehér színűvé alakítják. Felhasználók kérdésére, hogy a jövőben miként nevezzék a bejegyzéseiket, amelyeket a Twitteren tweetnek neveztek, Musk úgy reagált, hogy „nyugodtan nevezzék X-nek".

Az eddig Twitter néven működő közösségi hálózat anyavállalatának nevét és cégformáját a tulajdonos már korábban Twitter Inc.-ről X Corp.-re változtatta.

A sajtóbeszámolók megjegyzik, hogy Elon Musk több vállalatának nevében is megjelenik az X, így űrhajózási és űrkutatási cégének, a Space Exploration Technologies Corp.-nek a közhasználatban lévő neve SpaceX. Az üzletember nemrég alapított a mesterséges intelligencia fejlesztésével foglalkozó vállalatot xAI néven. Még 1999-ben létrehozott startupvállalkozása az X.com nevet viselte, ebből nőtt ki a ma PayPal néven ismert online fizetési platform.

Linda Yaccarino, a közösségi médium elnök-vezérigazgatója a Twitter név- és arculatváltásáról annyit írt vasárnap, hogy „az X a korlátlan interaktivitás jövőjét jelenti".

Az eddig Twitter néven működő cégnél az elmúlt hónapokban több újítást is bejelentettek, a többi között fizetős szolgáltatást vezettek be az úgynevezett megerősített (megbízhatóként azonosított) felhasználók számára. A módosítások elsődleges célja, hogy a komoly veszteséggel működő közösségimédia-óriást nyereséges vállalkozássá alakítsák át. *(MTI)*

Elődöntős a magyar vízilabda-válogatott a világbajnokságon

A magyar vízilabda-válogatott a hat gólt szerző Zalánki Gergő vezérletével 13-12-re nyert az amerikai csapat ellen a fukuokai olimpiai kvalifikációs világbajnokság keddi negyeddöntőjében, ezzel bejutott a négy közé.

A magyarok szerezték meg a vezetést a találkozón, Molnár Erik szedte össze a kipattanót és pofozta a labdát a hálóba. A túloldalon gyorsan jött a válasz Alex Bowen kapáslövésével, de Zalánki Gergő már éppen a fór vége után kilőtte a jobb alsót. A rivális magabiztosan használta ki Angyal Dániel kiállítását, majd a gólszerző Hannes Daube akcióból is betalált, így először előnybe került. Elől Német Toni harcolt ki egy fórt, amit egyetlen passz után Zalánki használt ki kíméletlenül. A tengerentúliak kettős létszámfölényben szerezték újabb góljukat, Manhercz Krisztián azonban akcióból azonnal egyenlített.

A második negyedből több mint öt perc pörgött le gól nélkül, amikor Ben Hallock, a Bajnokok Ligájagyőztes Pro Recco centere megütötte Vámos Mártont, és brutalitásért végleg kiszállt a meccsből, ráadásul csapata így négy percre emberhátrányba került. A szabályok értelmében még ötméterest is lőhettek az említett szituációban egyébként védekező magyarok, Zalánki pedig nem hibázott. A hosszú létszámfölényben lévő magyarok Manhercz révén a meccs során először kettővel elléptek, sőt, a Marseille-be igazoló olimpiai bronzérmes a következő támadásból 7-4-re alakította az eredményt. Az amerikaiak 16 másodperccel a félidő előtt szépítettek – közben Vogelt állították ki, így Jansik úszott a kapu elé, de csak az egyik kezét használhatta alkalmi kapusként.

A még mindig hátrányban lévő amerikaiak szerencsés góllal kezdték a harmadik felvonást, fél perccel később pedig Dylan Woodhead bombája után már az egyenlítést ünnepelték, ekkor már azonos létszám mellett. A kisebb holtponton Zalánki a negyedik találatával segítette át a csapatot, az ellenfél ötméteresből egyenlíthetett volna, de Vogel kivédte Daube lövését. Nem sokkal később a magyar kapusnak újra egy büntetővel kellett szembenéznie, de Max Irving sem tudott túljárni az eszén. Elöl újra Zalánki villant, rövid sarkos lövésétől még a kapu is jó két méterre elmozdult. A magyar klasszis tarthatatlan volt, és újabb balkezes bombájával visszaállította a legnagyobb, háromgólos különbséget (10-7).

A záró nyolc perc újabb amerikai ötméteressel indult, Vogel azonban megbabonázta Daubét, aki a felső lécre lőtt, a túloldalon viszont érkezett Nagy Ádám, aki akcióból talált be. A rivális Irving góljával fórból zárkózott, Német azonban centerből birkózta be magát, lövése pedig valósággal átvánszorgott a képzeletbeli gólvonalon. Az újabb amerikai büntetőhöz Bowen úszott oda, és megtörte a „Vogel-átkot". Kimaradt magyar előny után Bowen értékesítette az amerikai fórt, de kiállítása alatt Varga Dénes is betalált.

Molnár Erik eldönthette volna végleg a meccset, egyedül úszott a kapussal szemben, de nagyon csúnyán elrontotta a helyzetet, a hálóőr szerelni tudta őt, a túloldalon pedig Hopper gólt lőtt. Kontra ítéletet magyar kiállítás követett – a kapitány Jansik pontozódott ki –, majd Németet is kiküldték, kettős előnyben pedig egy gólra jöttek fel az amerikaiak 89 másodperccel a vége előtt.

A bírók újabb kontrát fújtak, ezúttal Nagy Ádámot küldték ki hátul, az amerikai lövés azonban kapu fölé szállt. Az időmérőn 36 másodperc maradt, ráadásul emberelőnybe kerültek a magyarok, s bár Zalánki próbálkozása fölé ment, a megmaradt 12 másodpercben az amerikaiak már nem tudtak kapura lőni.

A magyar együttes csütörtökön a címvédő spanyol csapattal találkozik. Az elődöntős mérkőzésnek már az olimpiai kvóta is a tétje, ugyanis a világbajnokságról a két finalista biztosítja helyét a jövő évi, párizsi játékokra.

Nagy Ádám (j) és az amerikai Hannes Daube a férfi-vízilabdatorna negyeddöntőjében játszott Magyarország – Egyesült Államok mérkőzésen
Fotó: MTI/Koszticsák Szilárd

Jegyzőkönyv

Férfi-vízilabdatorna, negyeddöntő: Magyarország – Egyesült Államok 13-12 (4-4, 3-1, 3-2, 3-5).

Gólszerzők: Zalánki 6, Manhercz 3, Molnár E., Német, Nagy Á., Varga Dé. 1-1, illetve Bowen 4, Hooper 3, Daube 2, Dodd, Woodhead, Irving 1-1.

Magyarország: Vogel – Varga Dé., Molnár E., Nagy Á., Jansik Sz., Zalánki, Vámos – cserék: Német, Manhercz, Pohl, Fekete, Angyal.

Sorsolások napja volt hétfőn

Kisorsolták a labdarúgó Európa-konferencialiga 3. selejtezőkörének párosításait hétfőn Nyonban, az Európai Labdarúgó Szövetség (UEFA) székhelyén, bár a 2. selejtezőkör csak a héten kezdődik.

A Sepsi OSK-nak, úgy tűnik, könnyebb dolga lesz, amennyiben sikerül túljutnia a kemény diónak ígérkező CSZKA Szófián, hiszen átveszi az utóbbi kiemelt szerepét, és a grúz Torpedo Kutaiszi, valamint a kazah FK Aktobe párharc győztesével küzdhet meg a sorozat rájátszásába, azaz a csoportkör előszobájába kerülésért. A román csapatok közül a FCV Farul továbbjutás esetén az észt Flora Tallinnal meccsel, a FCSB ellenfele pedig a dán Nordsjælland lehet. A Kolozsvári CFR 1907, ha le tudja győzni a török Adana Demirsport (ami igencsak valószínűtlennek tűnik), akkor akár a Zalaegerszegi TE-vel is összekerülhet, amelynek ennek érdekében az Eszéken kell túljutnia. És ha már említettük a ZTE sorsolását, mondjuk el, hogy a Ferencváros a Shamrock Rovers elleni továbbjutás esetén vagy a máltai Hamrun Spartans vagy a grúz Dinamo Tbiliszi ellen játszik, Debrecen ellenfele pedig a Rapid Bécs lehet, míg Kecskemét vagy a holland Twente Enschede vagy a svéd Hammarby ellen léphet pályára. Valamennyi említett párosítás természetesen csak a 2. körből való továbbjutás esetén érvényes.

Szintén hétfőn alakították ki Bukarestben a labdarúgó Románia-kupa első megyeközi szakaszának párosításait. A Maros megyei csapatok közül a Nyárádtői Unirea 2018 játék nélkül jut tovább, míg a Szászrégeni CSM Avântul és az ACS Marosvásárhely egymás ellen lép pályára. A találkozót Szászrégenben rendezik, augusztus 2-án, 17:30 órai kezdettel. *(bálint)*

Ezüstérmesek a magyarok a nyíltvízi úszók csapatversenyében

A Fábián Bettina, Olasz Anna, Rasovszky Kristóf, Betlehem Dávid összeállítású magyar váltó ezüstérmet nyert a nyíltvízi úszók 4x1500 méteres csapatversenyében a fukuokai vizes világbajnokságon. A számot óriási hajrában az olaszok nyerték, a harmadik helyen az ausztrálok végeztek.

A magyar küldöttség ezzel a második érmét szerezte Fukuokában, korábban Rasovszky Kristóf volt második a 10 kilométeres olimpiai kvalifikációs versenyben. A veszprémiek kiválósága lett a szakág történetének első versenyzője, aki egy világbajnokságon kétszer is a dobogón állt. A magyar nyíltvízi úszók tavaly a Lupa-tavon is két érmet nyertek, akkor a váltó ugyancsak második volt, míg Gálicz Péter 25 kilométeren harmadikként végzett.

A Momocsi Beach Parkban kialakított pályán a négyfős csapatoknak 4x1500 métert kellett teljesíteniük tetszőleges sorrendben, a korábbi versenyszámokkal ellentétben ezúttal jóval nagyobb hullámokkal kellett megküzdeniük az úszóknak, ugyanis szeles, borús idő fogadta őket. Az esélyesek közül a németek, az olaszok és a magyarok is a két nő, két férfi taktikát választották, a franciák viszont a nemenkénti váltást favorizálták.

A 21 csapatot felvonultató mezőnyben a németek voltak az előzetes favoritok, igaz, a férfiak 10 és 5 kilométeres versenyében is győztes olimpiai bajnok Florian Wellbrock végül kihagyta a váltót, a német csapat egyik tagjának tájékoztatása szerint azért, hogy pihent legyen a medencés versenyekre, ahol 800 és 1500 méter gyorson is a győzelem a célja.

Az első körben a magyarok közül Fábián Bettina ugrott vízbe, a 18 éves versenyző a hatodik helyen váltott, ugyanakkor az előtte lévők közül kizárólag az ötödik ausztrálok kezdtek nővel, mégpedig a 10 kilométeren ezüstérmes Chelsea Gubeckával. Fábián hátránya ekkor egy perc volt az első helyen álló spanyoloktól, Olasz Anna pedig további fél perc hátránnyal adta át a képzeletbeli stafétát a 10 kilométeren ezüstérmes Rasovszkynak. A veszprémiek kiválósága szenzációs teljesítménnyel a harmadik helyre jött fel, így Betlehem Dávidon volt a sor, aki az ausztrál, a német és az olasz versenyzővel – köztük a világklasszis Gregorio Paltrinierivel – indult harcba a győzelemért.

A váltásnál még hét másodperces előnnyel vízbe ugró ausztrált Betlehem és Paltrinieri gyorsan meg is előzte, az utolsó bójához pedig gyakorlatilag egyszerre érkeztek. Ekkor már biztos volt, hogy kettejük között dől el az aranyérem. Az utolsó 200 méteren a medencés úszásban 1500 méter gyorson olimpiai és világbajnok olasz egy picivel gyorsabb volt, így Betlehem másodikként csapott célba.

Rasovszky Kristóf, Olasz Anna, Fábián Bettina és Betlehem Dávid (b-j), az ezüstérmes magyar váltó tagjai a nyíltvízi úszók 4x1500 méteres csapatversenyének eredményhirdetése után
Fotó: MTI/Koszticsák Szilárd

Eredményjelző

Nyíltvízi úszás, 4x1500 m csapatverseny, világbajnok: Olaszország (Barbara Pozzobon, Ginevra Taddeucci, Domenico Acerenza, Gregorio Paltrinieri) 1:10:31.2 óra, 2. MAGYARORSZÁG (FÁBIÁN BETTINA, OLASZ ANNA, RASOVSZKY KRISTÓF, BETLEHEM DÁVID) 1:10:35.3, 3. Ausztrália (Chelsea Gubecka, Moesha Johnson, Nicholas Sloman, Kyle Lee) 1:11:26.7.

David Popovici csak negyedik 200 méter gyorson

Negyedik lett David Popovici a férfi gyorsúszás 200 méteres keddi döntőjében a fukuokai vizes világbajnokságon.

A román úszófenomén az első 150 méteren jelentős előnnyel vezetett, azonban az utolsó 50 méteren lehajrázták és mindössze negyedikként, 1:44.90 perces idővel csapott célba. A sportoló időeredménye az elődöntőben 1:44,70 perc volt.

A világbajnoki címet meglepetésre Matthew Richards 20 éves brit úszó szerezte meg 1:44.30 perces idővel, a második a honfitársa, Tom Dean volt olimpiai bajnok volt (1:44.32), a harmadik pedig a délkoreai Hwang Sun-woo (1:44.42).

David Popovici tavaly Budapesten 1:43.21 perces ifjúsági csúccsal szerezte meg a világbajnoki címet a gyorsúszás 200 méteres versenyszámában.

A román sportoló a gyorsúszás 100 méteres versenyszámában is indul a fukuokai vizes világbajnokságon. Ennek előfutamait ma rendezik, míg a döntőt csütörtökön tartják.

Közönségszolgálat

Szerkeszti: Szer Pálosy Piroska

Nappali forgalomkorlátozás a 7,5 tonnás járművekre

Hőségriasztás idején alkalmazzák

Július 25–26-án, kedden és szerdán 10–20 óra között az ország több megyéjében is – Maros, Hargita, Kovászna, Brassó, Szeben megye kivételével – az országutakon, gyorsforgalmi utakon és autópályákon a 7,5 t össztömeget meghaladó gépjárművekre forgalomkorlátozást rendeltek el.

Szer Pálosy Piroska

Ezek a korlátozások az Országos Meteorológiai Szolgálat által kiadott, narancssárga és vörös kóddal jelzett hőségriasztás miatt vannak érvényben, és Teleorman, Dâmboviţa, Argeş, Prahova, Giurgiu, Ilfov, Olt, Dolj, Mehedinţi, Gorj, Vâlcea, Arad, Temes, Krassó-Szörény, Bákó, Vaslui, Vrancea, Galac, Buzău, Brăila, Konstanca, Tulcea, Ialomiţa és Călăraşi megyékre érvényesek egyelőre.

Az intézkedés célja a bitumenes útszakaszok védelme, az úthálózaton a forróságban a nagy forgalom következtében fellépő nagyobb, visszafordíthatatlan deformációk (beleértve az útrétegek stabilitásának problémáját) megelőzése.

Az Országos Közútkezelő Társaság (CNAIR) sajtóközleménye szerint a társaság által elfogadott intézkedések azon a kormányrendeleten alapulnak, amely szerint az útkezelő ideiglenesen megtilthatja a 7,5 tonnát meghaladó össztömegű járművek közlekedését a narancssárga kóddal érintett megyék országútjain.

Mentesülnek a korlátozás alól az alábbi járművek: személyszállító autóbuszok; élő állatokat és romlandó állati és növényi eredetű termékeket szállító járművek; a vészhelyzet elhárításában részt vevő járművek; temetkezési és postai szállítás; elsősegélynyújtó felszerelések szállítása; üzemanyag-szállítmányok; áru szállítása ellenőrzött hőmérsékleten; sérült járművek vontatása; víz- és élelmiszer-szállítás katasztrófa sújtotta területekre; szemétszállítás, szippantóautók; palackozott víz szállítása; mezőgazdasági termékek szállítása; nemzetközi gyakorlatokban részt vevő katonai szállítmány.

A korlátozások idején a CNAIR saját berendezései, valamint az olyan vállalatoktól bérelt felszerelések, amelyekkel a CNAIR-nek munkaszerződése van, mentesülnek a korlátozás alól. Az országos út- és autópálya-hálózat állapotáról további információk az Országos Közútkezelő Társaság diszpécserirodájában, a 021/264-33-33; 021/9360-as telefonszámokon, valamint a www.cnadnr.ro honlapon vagy a https://www.facebook.com/cnadnr/ FB-oldalon érhetők el.

Illusztráció — Fotó: Nagy Tibor

Tudatmódosító szer okozta halálos baleset miatt

Letöltendő börtönbüntetés járhat

Alkohol, tudatmódosító szerek hatása alatt vagy jogosítvány nélkül vezető sofőrt, amennyiben halálos kimenetelű balesetet okoz, letöltendő börtönbüntetésre ítélhetik. A Maros Megyei Rendőr-felügyelőség rendőrei múlt héten a közutakon tájékoztatták a járművezetőket az új törvényi változásokról.

Pálosy Piroska

A hét folyamán a Maros megyei rendőrök közös akció keretében ismertették a járművezetőkkel az új törvényes rendelkezéseket. Konkrétan a büntető törvénykönyv 91. cikkének módosítása értelmében halált okozó balesetnél bizonyos esetekben letöltendő börtönbüntetésre ítélhetik az elkövetőt. Így az alkohol, tudatmódosító szerek hatása alatt álló járművezetőt, vagy ha jogosítvány nélkül vezetve okozott halálos kimenetelű balesetet, a felfüggesztett büntetés lehetőségének kizárásával letöltendő börtönbüntetésre ítélik.

A bűnügyi elemző és megelőzési osztály rendőrei azt tanácsolják a hosszú útra készülő járművezetőknek, hogy saját és mások biztonsága érdekében vezessenek felelősségteljesen.

Többek között a következőkre figyelmeztetik a járművezetőket:

– Ne üljenek volán mögé, ha szeszes italt vagy pszichoaktív szereket fogyasztottak, vagy ha nincs jogosítványuk.

– Senki se kockáztassa az életét azzal, hogy beül abba a járműbe, amit olyan személy vezet, aki nem rendelkezik vezetői engedéllyel, esetleg alkohol vagy kábítószer hatása alatt áll.

Fotó: archív (ISU)

Az RMDSZ módosította a napelemes és hőszivattyús rendszerek héáját

Kihirdette az államelnök azt az RMDSZ által módosított törvényt, amely szerint ezentúl az eddigi 19 százalék helyett 5 százalékos héakulcsot számolnak fel a napelemeket, hőszivattyúkat és napkollektorokat gyártó, forgalmazó vagy felszerelő cégeknek. Az 5 százalékos csökkentett héa csak akkor alkalmazandó ezekre a rendszerekre, ha azokat lakóépületekre vagy hatósági épületekre szánják.

A jogszabály pontosításokat is tartalmaz, amelyek a törvény megfelelő alkalmazását biztosítják, tájékoztatnak az rmdsz.ro honlapon:

– kibővítették a berendezések listáját, amelyekre az 5%-os héakulcs alkalmazandó, így a hőszivattyúk is csökkentett héával szerezhetők be;

– meghatározták azokat az alkatrészeket, amelyek a berendezések szereléséhez szükségesek;

– a rendszerek javításához/kiterjesztéséhez szükséges alkatrészek beszerzésére és telepítésére vonatkozó adókulcsot is 19%-ról 5%-ra csökkentették;

– a tűzifa esetében alkalmazandó 5 százalékos héakulcs érvényes a fűrészporra, fapelletre, brikettre a magánszemélyek és jogi személyek számára, amennyiben azok végfelhasználók;

– eddig az olyan épületek esetében, amelyeket közvetlenül az ingatlanfejlesztőtől vásárolt a kliens, nem volt alkalmazandó az 5%-os kulcs. Ezentúl az épületek részeként beszerzett és telepített, háztartási használatra szánt napelempanelek, napkollektorok, nagy hatásfokú, alacsony kibocsátású fűtési rendszerek esetében is 5%-os héakulcs lesz alkalmazandó.

„Az RMDSZ prioritásként kezeli azokat az intézkedéseket, amelyekkel meg tudjuk védeni az embereket az energiaárak emelkedésétől. Annak érdekében, hogy a gazdasági helyzet stabilizálódjon, lehetőséget teremtünk a megújuló energiaforrások felhasználására”– hangsúlyozta *Turos Lóránd*, Szatmár megyei szenátor, az RMDSZ szenátusi frakcióvezetője.

Antal Lóránt Hargita megyei szenátor, az energiaügyi bizottság elnöke elmondta: „Szükség volt erre az intézkedésre, hiszen így ösztönözni tudjuk az állampolgárokat és a közintézményeket arra, hogy alternatív energiatermelési módszerekbe fektessenek be, és ezáltal csökkentsék az országos hálózatból történő fogyasztást. Ugyanakkor a jelen intézkedés hozzájárul az energiaválság átvészeléséhez, támogatja a megújuló energiaforrások használatára való átállást, ezáltal csökken a villamosenergia-fogyasztás és a fogyasztóknak a piaci ingadozásoktól való függősége”.

Illusztráció

Július 31-ig lehet jelentkezni két ösztöndíjprogramra

Július 31-én, hétfőn éjfélig lehet jelentkezni a diaszpóra magyarságát segítő Kőrösi Csoma Sándor Programra és a szórványmagyarságot támogató Petőfi Sándor Programra, melyek célja segíteni a diaszpórában és szórványban élő magyarságot magyar identitásának megőrzésében – tájékoztatott a Nemzetpolitikai Államtitkárság.

Mindkét programra a 18. életévet betöltött, a nemzet iránt elkötelezett, legalább középfokú iskolai végzettséggel és magyar állampolgársággal rendelkező személyek jelentkezését várja az államtitkárság akár Magyarországról, akár a határon túlról. Az ösztöndíjasok feladata, hogy 9 hónapon át közösségszervező munkával segítsék a diaszpórában és szórványban élő magyarságot magyar identitásának megőrzésében.

A jelenlegi, 2023/2024-es programévre vonatkozó felhívás keretében a Kőrösi Csoma Sándor Programban az északi félteke országaiba – USA, Kanada, Európa számos országa, Izrael, Törökország – lehet jelentkezni, míg a Petőfi Sándor Program keretében a Magyarországgal szomszédos országok – Románia, Szlovákia, Szerbia, Horvátország, Szlovénia – szórványmagyar közösségeihez utazhatnak ösztöndíjasok. A Kőrösi Csoma Sándor Program keretében maximum 75, a Petőfi Sándor Program keretében pedig maximum 50 ösztöndíjas vehet részt a 2023/2024-es programszakaszban.

A pályázók négy területen nyújthatják be jelentkezésüket a programra: cserkésztevékenység, hagyományőrzés (népzene, néptánc, népi kézművesség), oktatói és nevelői munka (magyarnyelv-oktatás, tananyagok összeállítása, gyermekfoglalkozások tartása, táboroztatás), valamint közösségi, sport-, média- és kulturális tevékenység.

A két program keretében az elmúlt tíz évben több mint ezer ösztöndíjas látott el szolgálatot a világ különböző pontjain élő magyar közösségeknél, aminek eredményeképpen jelentősen megerősödtek a magyar közösségek szerte a világon.

Az ösztöndíjra a pályázók és a fogadó szervezetek egyaránt elektronikus formában jelentkezhetnek a http://www.kulhonimagyarok.hu oldalon elérhető pályázati felület kitöltésével.

A külföldi programszakasz tervezett megvalósítási időszaka: 2023. október 1. – 2024. június 30.

A pályázatok benyújtási határideje: 2023. július 31. éjfél (középeurópai idő szerint).

4keréken

Szerkeszti: Nagy-Bodó Szilárd

Az extrák miatt lesznek egyre drágábbak az autók

Minden téren egyre fontosabbá válik a kényelem. A vásárlók azt szeretnék, ha a pénzükért mind többet kapnának, mind több dolgot végezne el helyettük az adott eszköz, vagy még több komfortot nyújtana. Nincs ez másként az autóknál sem, ahol éppen emiatt emelkedett meg az utóbbi években a vételár. Azzal szembesülnek, akik új autót szeretnének vásárolni, hogy a kisebb és olcsóbb gépjárművek eltűntek a piacról.

A CNBC-nek nyilatkozó szakértők úgy fogalmaztak, hogy az autóvásárlás sokkal drágább lett az elmúlt években, mint amilyen korábban volt. Ez nem csupán annak tudható be, hogy az új autók ára megdönt minden korábbi rekordot, hanem annak is, hogy az autóhitelek – és általában minden hitel – kamatjai emelkednek. Romániában is a Nemzeti Bank a tavaly több ízben emelte az alapkamat mértékét. Ez pedig még inkább elveszi a potenciális vásárlók kedvét attól, hogy lecseréljék az autójukat.

A teljes képhez viszont még hozzátartozik két tényező. Az egyik, hogy egyre kevesebb az olyan autószalon, ahol olyan gépjárműveket kínálnak, amelyeket a kisebb jövedelmű emberek is meg tudnának vásárolni. Így kénytelenek lemondani az új autó vásárlásáról, marad számukra a használt.

Ezzel az a probléma, hogy nem mindig sikerül jól, nem kizárt, hogy a szervizköltségekre költjük az autó vételárának jelentős hányadát.

Soha nem lehetünk biztosak abban, hogy az előző tulajdonos mennyire viselte gondját a járműnek, milyen időközönként vitte szervizbe vagy milyen rejtett hibái lehetnek, ami miatt megszabadulna tőle.

Az utolsó ok, ami miatt egyre kevesebben engedhetik meg maguknak, hogy új autót vásároljanak, szintén az árhoz kötődik. Lehetne azt mondani, hogy a piac átprofilálódott, és mostanra az SUV-k és az elektromos autók a trendik. Ebben van is igazság, ahogy abban is, hogy eltűntek a praktikus egyterűek és szedánok. Az igazi, vagy pontosabban a fő ok az, hogy a vásárlók egyre inkább azt szeretnék, hogy a jármű kényelmes és felszerelt legyen. Mi sem mutatja ezt jobban, mint hogy az Egyesült Államokban a 30 ezer dollárnál olcsóbb új autók aránya a kínálatnak mindössze a 8%-a, miközben a koronavírus-járvány megelőzően ez az arány 38% volt, derül ki a CoPilop piackutató cég adataiból. Ez az árnövekedés nem az SUV-k, a kisteherautók és az elektromos autók térnyerését tükrözi, hanem az extrák bővülését. Az utóbbi években megszaporodott az autókba rendelhető extrák száma, így sokkal szélesebb a paletta, amiből választhatunk, illetve amire elköltheljük a pénzünket.

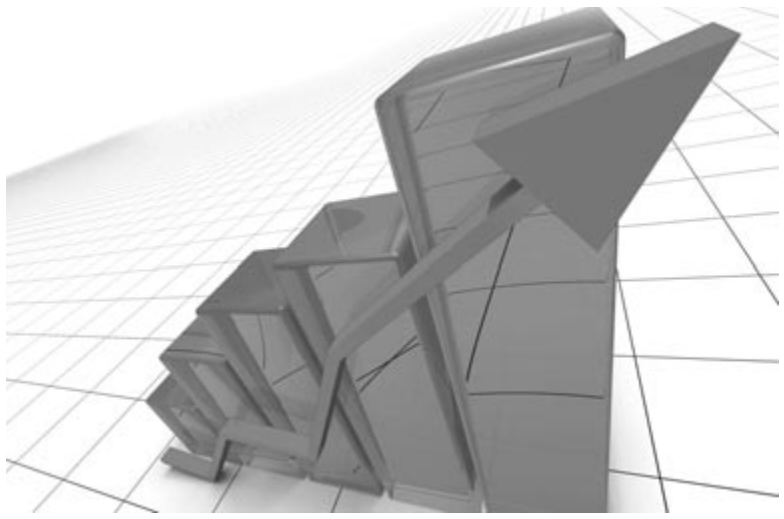

Autóvásárlás, illusztráció Forrás: palyazatok.org

Mostanra szabályos háború alakult ki az autógyártók között annak tekintetében, hogy melyikük tud több extrát belepakolni a járművekbe. Van minden, amit csak el lehet képzelni: ülésfűtés, üléshűtés, érintőképernyős műszerfal, head-up display, minden szögben látó kamera, vezetéstámogató segédeszközök, telefonintegráció és még nagyon hosszan lehetne sorolni.

Az Edmunds autóipari tanácsadó cég egyik vezetője, Ivan Drury a CoPilopnak adott interjújában azt nyilatkozta, hogy az új autók egyre több extrát tartalmaznak, valamint minden modellváltás alkalmával nagyobbak lesznek. Utóbbi sem kedvez annak, hogy az árszint alacsony maradjon. Az Edmunds adatai szerint az új autók átlagos ára az Egyesült Államokban májusban 48 ezer dollár volt. Ha ehhez hozzátesszük, hogy 2016-ban ez még 30 ezer dollár volt, akkor sokkal ijesztőbb a kép. Lényegében kilőttek az árak. Ez pedig nemcsak Amerikáról, hanem a Föld összes többi országáról elmondható.

További statisztika, hogy a 70 ezer dollárért kínált új autók piaci részesedése elérte a 10%-ot, miközben öt évvel ezelőtt éppen csak súrolta a 3%-ot. Ezzel szemben a 20 ezer dollár alatti autók 8%-ról visszaestek 0,3%-ra. Ezek a számok az olcsóbb, elérhetőbb árú autók végét vetítik előre, már amennyiben nem történik változás. Ha őszinték vagyunk, be kell látnunk: erre kevés az esély.

Mind jobban tartanak a német autómárkák a Teslától és a kínai versenytársaktól

Egyre drágábbak az autók, illusztráció Forrás: blikk.hu

Pesszimista jövőképeket vázolnak fel a német autógyártók. Enynyire rossz előrejelzések legutóbb 2008-ban, a pénzügyi válság idején voltak. Ám az is az igazsághoz tartozik, hogy a gazdaság jelenleg sem szárnyal, inflációs nyomás van a piacon, gyenge vagy semmilyen gazdasági növekedés nem várható Európában, és a geopolitikai kilátások sem kecsegtetnek semmi jóval. Emellett az autógyártókra még leselkedik két veszély: a Tesla és a kínai márkák, amelyek egyre inkább betörnek az európai piacra is.

A nyár első hónapjában tovább csökkent a német gyártók optimizmusa. A legszomorúbb jövőképpel a Volkswagen, a Mercedes-Benz és a BMW állt elő, amelyek már ötödik hónapja mind „szomorúbbak", és nem ok nélkül. A globális kamatlábak emelkedése miatt egyre több vállalati figyelmeztetéssel kell szembenézzenek, amelyek azt vetítik előre, hogy nem fogják elérni a tervezett árrést, vagyis profitot. Bár az infláció leszálló pályán van, a „landolás" nem lesz olyan zökkenőmentes az autógyártók számára, mint ahogyan remélték.

Oliver Falck, az Ifo Ipari Szervezési és Új Technológiák Központjának vezetője az Automotive News Europe-nak elmondta, hogy az autógyártók nagy bizonytalanságban élnek, ami leginkább arra hasonlít, ami az orosz–ukrán háború kitörése után következett. Utóbbiból, ahogyan a koronavírusjárványból, valamint az azt megelőző dízelbotrányból még mindig nem tudott teljesen felállni az autópiac, most pedig megérkezett a legújabb pofon. Mondhatni válságok sorozatában élnek.

Az autóipar pedig rengeteg embert foglalkoztat, így ha csorbul a bevételük, az elindíthat egy újabb munkanélküliségi hullámot, ami komoly globális gazdasági válságot okozna.

A gyártók ezt és a saját profitjuk csökkenését akarják megakadályozni, amiből egyenesen következik, hogy újabb áremeléseket terveznek, különösen a prémium és elektromos modellek esetében, árulta el az Automotive News Europe-nak Oliver Falck.

De hiába akarják drágábban adni ezeket a járműveket, utóbbiak esetében a német autóipar közel sem tudja tartani a lépést a kínai versenytársakkal.

A távol-keleti országban kimondottan nagy nyomás alá került a Volkswagen, hiszen a helyi villanyautógyártók, mint például a BYD, az év elején első alkalommal előzték meg a német márkát. A Volkswagennek valószínűleg esélye sem lesz visszavenni a vezetést, hiszen a konkurencia sokkal jobb áron tudja kínálni a járműveit.

Vége a belső égésű Lamborghiniknek

A Lamborghini eladta az összes belső égésű motorral szerelt modelljét, adta hírül a WELT című lap, amely Stephan Winkelmannt, az olasz gyártó vezérigazgatóját idézte.

A márka első embere úgy fogalmazott, hogy a Huracántól már elköszöntek, az Urus át fog állni hibrid hajtásra, valamint az Aventador utódja is plug-in hibridként kerül a piacra.

Az igazgató részletezte azt is, hogy a Huracán és a jelenlegi Urus modellek rendelésállománya betelt, ezzel pedig lezárult az olasz márka életében az a szakasz, hogy az autóikba csak belső égésű motort szerelnek.

Ez persze nem azt jelenti, hogy a jövőben nem tesznek nagy hengerűrtartalmú motort a szupersport autókba, csupán annyit, hogy kiegészül valamilyen elektromos meghajtással, rásegítéssel.

A Lamborghini tavaly nyáron már bejelentette, hogy 2024 után csak hibrid vagy tisztán elektromos modelleket fog gyártani, a fejlesztésekre 1,8 milliárd eurót költöttek.

Ezek szerint komolyan gondolják, bár a tisztán elektromos modelljükről még semmi hír nincs, kósza pletyka sem. Abban viszont bízhatunk, hogy bár csendesnek csendes lesz, sőt egyenesen hangtalan, szinte biztos, hogy nem lesz lassú.

Szupersport Lamborghini autók, illusztráció Forrás: carscoops

A Bolyai-kutatás melléktermékе: az erdélyi erdészettörténet gyöngyszeme

Oláh-Gál Róbert

A Bolyai-kutatásnak sok értékes melléktermékе ismert: Bolyai Farkas drámái a színháztörténet érdekes és értékes epizódja; Bolyai Farkas gyászbeszédeit, írásait a magyar irodalomtörténet is számontartja; Bolyai Farkas kemencekészítése a műszaki tudományok történetét gazdagítja; Bolyai János nyelvészeti kutatásai a magyar nyelvészetnek is érdes színfoltjai; Bolyai Farkas emlékeiből ismert a Horea-féle vérengzés, és megélte az 1848/49-es forradalom és szabadságharc marosvásárhelyi zűrzavaros napjait is, amikor is a románok feldúlták és kifosztották Marosvásárhelyt. (Igaz, ezt Bolyai Farkas a rá jellemző diogenészi nyugalommal szemlélte, szóba állt a felbőszült és részeg mócokkal, ami akkor igen figyelemre méltó volt, mert a korabeli marosvásárhelyi intelligencia nem beszélt románul, és a Bolyai udvarán készített birkapörkölt-vacsorára Farkast is meghívták, és az öreg professzor feljegyezte, hogy soha életében nem evett olyan finom birkapörkölt.)

Nos, az egyik kevésbé ismert dolog, ami még a mai napig sincs feldolgozva, egy olyan erdészeti szakkönyv, amelyhez csak a Bolyaiak után kutatva, illetve az erdészettörténeti kutatók juthatnak el: Ráth Ignácnak az 1828-ban Nagyszebenben kinyomtatott erdőtérképészeti módszertani német nyelvű szakkönyvéről van szó.

Ennek a műnek a létezéséről a szakavatott erdészettörténészek tudtak, keresték is, de sikertelenül. Jómagam éppen a Bolyai-kutatás melléktermékeként akadtam rá, és nem Nagyszebenben, ahol az erdészettörténészek keresték, hanem Kolozsváron, a Lucian Blaga egyetemi könyvtár különgyűjteményében, a régi könyvek és nyomtatványok részlegén.

Miért is érdekes ez a dolog, és miért untatom az olvasót a könyv hátterének ismertetésével?

Messziről kell kezdenem, azért is, mert Bolyai Farkas életpályájának a mélyebb megismerését is szolgálja. Ráth Ignác a Selmecbányai Erdészeti és Bányászati Egyetem első adjunktusa, kiváló szakember volt. Azt már egyetlenegy Bolyai-monográfia sem említi, hogy Bolyai Farkas édesapja, Bolyai Gáspár (a nagy családfán VII. Gáspár) szerette volna, ha Farkas fia Selmecbányán montanisztikumot tanul, ami lényegében erdészeti-bányászati mérnököt jelentett a korabeli szóhasználatban. Ez akkoriban Dél-Erdélyben, ahol az ősi Bolyai család élt, igen jól jövedelmező, biztos állást jelentett. A vagyonvesztett Bolyai családnak igen jól jött volna, ha Bolyai Farkas Verespatakon vagy Zalatna vármegye valamelyik nemesfémbányájában lett volna bányafelügyelő vagy bányamérnök.

Itt egy kis kitérőt kell tennem. Oláh Anna megjelentetett egy könyvet „Tanár Bolyai Farkas emlékkönyvi levélkéi” 1795–1799 címmel. A bevezetőjében a szerző idéz egy Bolyai Farkas édesapjától, Bolyai Gáspártól 1794-ben keltezett levelet[1]. Sajnos tévesen olvasta ki azt a szót, hogy montanisticum[2], a szerző classicumnak olvasta. (Lásd a mellékelt képet: a szó a kiszakadt papír alatt van.)

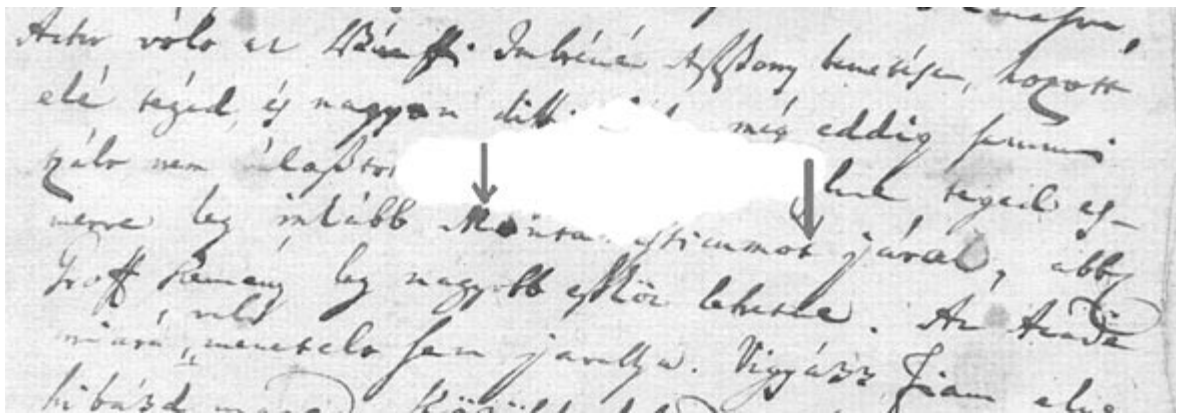

Nyíllal bejelöltem a kritikus szó (Montanisticumot) elejét és végét[3]

De annak nem is volt értelme, hiszen világos, hogy egy olyan gyakorlati gazdatiszt, mint Bolyai Gáspár, nem akart a fiából „bölcsészt” nevelni, mert az a biztos éhenhalást jelentette volna a 18. század végén.

Tény, az ősi magyar, közel 700 éves bólyai Bolyai családnak állandó anyagi gondjai voltak, miután az önálló erdélyi fejedelemséggel együtt elvesztették a földbirtokaik legjavát és az azzal járó befolyásukat is. Ez nekünk azért is érdekes és fontos útmutató, mert ezért a család állandó frusztrációban élt. És itt azt az igen fontos kitérőt teszem, hogy Bolyai Farkas nem azért nem küldte János fiát Göttingenbe Gausshoz, mert Gauss nem válaszolt neki, hanem azért, mert az ő felfogásában is pálfordulás történt: arra gondolt ugyanis, hogy ha fiából Gauss kiváló matematikust farag, akkor Bolyai Jánosból Erdélyben maximum matematikaprofesszor lehet egy jobb református kollégiumban (ami csak Nagyenyeden, Székelyudvarhelyen és Marosvásárhelyen volt, és a református konzisztórium nevezte ki a professzorokat). De ha a fia elvégzi a katonai akadémiát, és például hadmérnök lesz, ezredesi rangfokozattal, akkor az az akkori erdélyi professzorok fizetésének akár a 20-szorosa is lehet, ami ugye a feudális korban nem csekély (de a mai világban sem elhanyagolható). Ezért udvarolta ki Bolyai Farkas a fia számára az erdélyi arisztokráciától a katonai akadémián való tanúttatási költséget (ami akkor is egy központi fekvésű marosvásárhelyi kőház ára volt, közel 8000 rénes forint).

Tehát a bólyai Bolyai család történetében nem szabad figyelmen kívül hagyjuk a jól fizetett állás megszerzésének kulcsfontosságát. Így jutunk el és értjük meg, hogy amikor 1820 körül meghirdették a kincstári (kamarai) erdők főfelügyelői állását, akkor a Bólyában élő Bolyai Antal azonnal értesítette a Marosvásárhelyen élő professzor bátyját, és felszólította, hogy ezt az állást Bolyai Farkasnak meg kell pályázni! Ugyanis a főfelügyelő fizetése a következő volt: 1500 ezüst forint, kincstári lakás, hivatalos utakra 6 ezüst forint napidíj, természetben 100 mérő búza, 200 mérő zab, 30 szekér széna, 30 szekér szalma, 36 öl tűzifa és 56 veder bor.

Nos, a pályázat lebonyolításának a története és eredménye érdekes színfoltja a korabeli Habsburg-birodalom működésének. Sok nagynevű arisztokrata is pályázott, számos felkészült és kevésbé felkészült jelentkező. Ezt sokan megírták, de tévesen, ezért szeretném ezt a dolgot pontosítani. Bolyai Farkas is komoly tanulmányba kezdett az erdészet területén, és írt is egy munkát, mely az utókornak e címmel maradt meg, hogy „Bolyai Farkas csonka erdészeti munkája”. Sokan azt állították, hogy ez a magyar erdészet első magyar nyelven kiadott műve. De sajnos ez az állítás sem állja meg a helyét. Az viszont igaz, hogy Bolyai Farkas ez irányú kutatása a matematikai irodalomban elindított egy nagyon fontos kutatási témát, nevezetesen a legsűrűbb elhelyezések témakörét. Bolyai Farkas azt a nagyon érdekes kérdést vetette fel, hogy ha adott egy – például téglalap alapú – földterület, akkor hogyan kell facsemetével úgy beültetni, hogy a lehető legjobb elhelyezést kapjuk, a legtöbb fa növekedjen a területen, a legsűrűbb elhelyezéssel. Természetetesen az adott terület lehet trapéz, négyzet, kör alakú is, általában azokat adott átmérőjű körökkel kellene a legsűrűbben kitölteni (ez az adott fafajta koronáját jelentheti). A mai matematikai irodalomban egy nagyon nehéz kutatási terület: ha az adott terület véges, akkor diszkrét matematikai témakörbe tartozik ennek vizsgálata, ha végtelen (mert a matematikusok nagyon szeretnek általánosítani), akkor már az optimalizálás operációkutatási témakörébe tartozik.

Beyträge
zur Vereinfachung und Verbesserung
der
Situations-Zeichnung,
mit vorzüglicher Rücksicht
auf die Ausmittelung einer zweckmäßigen
Forstkartirungs-Methode,
nebst
einigen Nutzanwendungen auf den Straßen- und Bergbau,
auf geognostische Karten, ꝛc. ꝛc.

Von
Ignatz Rath,
k. k. Bergrath und siebenbürgischen Forst-Ober-Inspector.

Mit 1 Kupfer Tafel.

Hermannstadt,
gedruckt bei Samuel Filtsch.
1828.

Ráth Ignác eredeti műve, mely máig sincs feldolgozva és értelmezve. Feldolgozása akár egy PhD-dolgozat is lehetne

Persze a matematikatörténészek vitatkoznak azon, hogy ezt a nagyon fontos kutatási területet Bolyai Farkas indította-e el, vagy más (holland, francia vagy német) matematikusok érdeme. E sorok írója is azon a véleményen van, hogy sajnos nem Bolyai Farkasnak tulajdonítják, mert a Bolyaiak kutatási területeit és eredményeit a világ csak nagy késéssel ismerte fel.

De térjünk vissza Bolyai Farkas erdész-főfelügyelői pályázatához. Sokan azt tartják, és meg is írták, hogy a pályázók közt Bolyai Farkas volt a legintelligensebb és legfelkészültebb jelentkező. Sőt azt is megírták és mélyen elemezték, hogy a Habsburg-birodalomban azért nem nyerte el Bolyai Farkas ezt az igen jól jövedelmező állást, mert református vallású volt (és tudvalevő, hogy a Habsburg-birodalomban a katolikusokat jobban kedvelték). És azt is megírták (többek között én is), hogy egy ismeretlen, névtelen egyén, a galíciai származású Ráth Ignác nyerte el az állást. Hát ezért kezdtem én is komolyabb kutatásba, hogy kiderítsem, ki is volt ez a Ráth Ignác, aki Bolyai Farkast ebben a pályázatban így megelőzte.

Nagy meglepetésemre az derült ki, hogy az akkori Magyarország talán legképzettebb erdésze volt. Azt nem tudom, hogy magyar ajkú volt-e, mert németül tanított és írt. Nagy valószínűség szerint nem tudott magyarul, legalábbis erre nem kaptam pontos adatot.

És megint kell tennem egy fontos erdészettörténeti kitérőt.

A Habsburg-birodalom magyarországi tartományában talán az első, nyugat-európai mértékkel is világhírű egyetem a Selmecbányai Egyetem volt. Elég, ha megemlítem, hogy ott tanított az első, máig nagy jelentőségű világhírű fizikus, Doppler[4].

De a Selmecbányai Egyetem első professzora és így a magyar erdészeti oktatás atyja a német ajkú, Göttingenben tanult Wilkens Dávid volt. Ő egyedül volt az egyszemélyes intézet és professzorátus Selmecbányán. Mikor már kezdett növekedni a hallgatóság létszáma, Wilkens Dávid nem bírta egyedül az oktatást, és kérte őfelségét, Mária Terézia császárnőt és magyar királynőt, méltóztasson még egy adjunktusi állást finanszírozni a Selmecbányai Egyetemen. A királynő kegyes volt, és jóváhagyta az adjunktusi állás létrehozását. És akkor Wilkens kiválasztotta a legkiválóbb hallgatóját, Ráth Ignácot, és előléptette adjunktusi fokozatra.

Ám ahogy az lenni szokott, jöttek az irigyek, és néhány évre rá megszüntették az adjunktusi posztot, és Ráth Ignác Galíciába került erdészfelügyelőnek.

***

Röviden a címét így fordítom magyarra: Hozzájárulások és egyszerűsítések az erdőtérképészeti módszerhez.

Most már csak abban reménykedhetünk, hogy egy németül jól tudó, és a régi iratok iránt érdeklődő erdőtörténész feldolgozza Ráth Ignácnak ezt a máig lappangó művét.

Irodalom:

1. Ráth Ignác művének szó szerinti fordítása: Hozzájárulások az egyszerűsítés és javítás érdekében, a helyrajz megfelelő megállapításáról erdőtérképezési módszerben

együtt néhány közúti és bányászati alkalmazás, geo gnosztikus térképeken,

Bon Ignatz Rath, f. Bergrath és erdélyi erdő főfelügyelő

1 db rézlemezzel kissé

Benigen Pas Nagyszeben, Samuel Filtsh nyomta 1828-ban.

2. Oláh Anna: „Tanár Bolyai Farkas emlékkönyvi levélkéi” 1795-1799, Budapest, 1996, Testamentum Bolyai (sorozat; 1. köt.).

3. D. Schedel Ferencz: Műszótár, 1843, Pest.

4. Leipold Ádám: Megemlékezés Ráth Ignácról (?–1827) halálának 170. évfordulója alkalmából. Erdészeti Lapok, 1998. június.

[1] *Oláh Anna: „Tanár Bolyai Farkas emlékkönyvi levélkéi” 1795–1799, Budapest, 1996, Testamentum Bolyai (sorozat; 1. köt.), p. 17.*
[2] *A montanisticum szó értelemzését lásd: D. Schedel Ferencz: Műszótár, 1843, Pest.*
[3] *Az eredeti kézirat lelőhelye: MTA Könyvtár és Információs Központ, Budapest, Bolyai-kéziratok, KK 23/16.*
[4] *https://hu.wikipedia.org/wiki/Christian_Doppler*

DORA OPTICS

Marosvásárhely (Központ)
P-ța Mărășești, Nr. 21.
0733 553 976

Marosvásárhely (Tudor)
B-dul 1. Dec. 1918, Nr. 126.
0755 088 379

Medgyes
Str. Pompierilor Nr. 4.
0735 830 678

Nyárádszereda
Str. Pompierilor Nr.1.
0733 553 973

Segesvár
Str. Mihai Viteazu Nr. 40
0770 810 855

Szászrégen (Cardinal)
Str. Cardinal Alexandru Todea, Nr. 25/A 0728 908 856

Szászrégen (Libertății)
B-dul Libertății, Nr. 12/2
0733 553 971

Marosludas
Str. B-dul 1 Dec. 1918. Nr. 7
0735 786 853

Torda
Str. Mihai Viteazu Nr. 2
0729 069 548

Dicsőszentmárton
Str. Victoriei Nr. 21
0736 386 353

www.doraoptics.ro

HAVI KEDVEZMÉNY

-15%

a

Rodenstock ColorMatic®3 lencsékre

„Ne jöjj el sírva síromig,
Nem fekszem itt, nem alszom itt;
Ezer fúvó szélben lakom…
Gyémánt vagyok fénylő havon,
Érő kalászon nyári napfény,
Szelíd esőcske őszi estén,
Ott vagyok a reggeli csendben,
A könnyed napi sietségben,
Fejed fölött körző madár,
Csillagfény sötét éjszakán,
Nyíló virág szirma vagyok,
Néma csendben nálad lakok.
A daloló madár vagyok,
S minden neked kedves dolog…
Síromnál sírva meg ne állj;
Nem vagyok ott, nincs is halál.”

Szomorú szívvel emlékezünk a csíkfalvi születésű

ifj. TÓTH LALÁRA

halálának 24. évfordulóján.

Emléked őrzi bánatos édesanyád, testvéreid és azok családja. (20245-I)

Bús temető csendes susogása,
oda megyünk hozzád, ez maradt csak hátra.
Ott pihensz, ahol már nem fáj semmi,
nyugalmad nem zavarja senki.
Könnyes az út, mely sírodhoz vezet,
a Jóisten őrködjön pihenésed felett.
Pihenj csendesen, legyen békés álmod,
találj odafenn örök boldogságot.

Fájó szívvel emlékezünk

DÉZSI EMMÁRA

halálának 2. évfordulóján. Nyugodjon békében!

Emlékét őrzi bánatos családja. (20267)

ELHALÁLOZÁS

Szívem mély fájdalmával, de a Jóisten akaratában megnyugodva tudatom, hogy a drága férjem,

ifj. CSIBI FERENC

életének 58. évében, méltósággal viselt szenvedés után eltávozott szerettei köréből.

Utolsó útjára július 26-án, szerdán 15 órakor kísérjük a református temető ravatalozójából. Nyugalma legyen csendes!

Szerető felesége, Ildi. (20282-I)

Fájó szívvel búcsúzunk tőled, drága jó édesapám,

ifj. CSIBI FERENC.

Amíg élünk, velünk maradsz.

Lánya, Ildikó, veje, Gerő és unokái: Nóra, Márk és Zsófika. (20282-I)

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy drága jó gyermekünk,

CSIBI FERIKE

életének 58. évében csendesen megpihent.

Szerencsések vagyunk, hogy életünk része volt, és hálásak a sorsnak, hogy általa többek lehettünk.

Gyászoló szülei. (20282-I)

Fájó szívvel búcsúzom drága jó testvéremtől,

FERIKÉTŐL.

Ami szép és jó volt az életben, az mindig is velünk marad. Isten nyugtasson békében!

Gyászoló testvére, Babuci és Gyuri. (20282-I)

Mély fájdalommal búcsúzunk a szeretett FERIKÉNKTŐL.

Isten nyugtasson békében! Emléked legyen áldott, nyugalmad csendes!

Nagybátyád, Karcsi és Sárika. (20282-I)

RÉSZVÉTNYILVÁNÍTÁS

Szomorúan búcsúzunk volt színpadmesterünktől,

CSIBI FERENC

barátunktól, egykori szeretett kollégánktól.

Drága Ferike, a Jóisten nyugtasson békében és adjon szerető családodnak megnyugvást!

Az Ariel Színház. (-I)

Szolgáltatás – Üzleti ajánlat

MAGÁNCÉG MÉRLEGKÉPES KÖNYVELŐT és ELŐKÖNYVELŐT keres 8 órás munkaprogrammal. Érdeklődni a következő telefonszámon lehet 10-16 óra között: 0723-244-200. (sz.-I)

A NORALEX MONUMENTE FUNERARE

sírkeretet készít gránitból és mozaikból a legalacsonyabb áron.

Tel. 0752-643-455. (20221-I)

A hirdetési rovatban megjelent közlemények, reklámok tartalmáért a hirdetésfeladó vállalja a felelősséget!

MINDENFÉLE

VÁLLALOK szobafestést, mázolást, lépcsőházfestést, csempe-, padlócsempe-, laminált parkett-lerakást garanciával. Tel. 0746-552-473. (-I)

IDŐS, ágyban fekvő nő mellé gondozónőt keresek, ottlakási lehetőséggel, a November 7. negyedbe. Tel. 0724-228-458. (20271-I)

VÁLLALUNK fűnyírást, fakivágást. Tel. 0770-621-920. (20081)

VÁLLALUNK: szobafestést, szigetelést, bármilyen kisebb javítást. Készítünk új háztetőt, virágcserepet lemezből. Tel. 0756-596-889, Berecki Sándor. (20198-I)

FESTÉST, kőművesmunkát, csempézést, parkettezést, ajtószerelést vállalok. Tel. 0771-393-848. (20186)

TETŐKÉSZÍTÉS, teraszkészítés, tetőjavítás, cserépjavítás, külső-belső szigetelés, csatornajavítás, vízszigetelés, belső meszelés. Nyugdíjasoknak 15% kedvezmény. Tel. 0753-386-872, Loránd. (20197)

VÁLLALJUK bármilyen típusú háztető készítését, kisebb tetőjavítást, hidroizolációt kartonból vagy poliészterből és meszelést. Nyugdíjasoknak 10% kedvezmény. Tel. 0745-680-818, Csaba. (20244-I)

VÁLLALOK festést, meszelést, szigetelést kátránnyal, cserépforgatást, új tető készítését Lindab lemezzel és bármilyen javítást. Tel. 0740-651-354. (20230)

NE PAZAROLJA AZ IVÓVIZET!

Az AQUASERV RT. felhívja minden fogyasztó figyelmét, hogy a hálózatból származó vizet **CSAKIS** háztartási fogyasztásra használják!

A közüzemi vízhálózatból származó víz **NEM** használható a kert, a gyep öntözésére, a medencék feltöltésére!

Erről az AQUASERV RT.-vel kötött szerződés is rendelkezik, valamint az ANRSC 2007/88. számú rendeletének 229. paragrafusa.

A túlzott vízfogyasztás a vízhozam csökkenéséhez vezet, ezért az AQUASERV RT. egyes területeken már nem tudja megfelelő minőségben biztosítani a vízszolgáltatást.

Az ivóvíz öntözéshez való használata a következőkhöz vezet:

- nyomásingadozás;
- a vízellátás gyakori leállása;
- zavaros víz;
- beütemezett ivóvízellátás.

HASZNÁLJA FELELŐSSÉGTELJESEN AZ IVÓVIZET!

(A.)

Fotó: Aquaserv

CARIT-SAN MEDICAL 1991

A Carit-San Medical rendelőintézet ingyenes laboratóriumi vizsgálatra várja az érdeklődőket családorvosi, illetve szakorvosi küldőpapír alapján.

Időpontkérés telefonon:

• 0730-619-408

• 0265-269-172

Aurel Filimon utca 15. szám

www.caritsanmed.ro

Nyárádkarácson Község Polgármesteri Hivatala

– Nyárádkarácson 166. szám, Maros megye, adószám: 4323187, tel. 0265/332-112, fax: 0265/332-113, e-mail: craciunesti@cjmures.ro –

zárt borítékos, nyilvános versenytárgyalást szervez egy 172,3 négyzetméteres ingatlan és a hozzá tartozó 1020 négyzetméteres terület bérbeadására Nyárádkarácson község közterületén, Káposztásszentmiklós 92. szám alatt (Maros megye).

A licitiratokat az érdeklődők ingyen beszerezhetik a Nyárádkarácsoni Polgármesteri Hivatalban.

Az ajánlatokat egy példányban 2023. szeptember 1-jén 12 óráig lehet benyújtani a hivatalban.

Az ajánlatokat tartalmazó borítékokat szeptember 1-jén 13 órakor bontják fel. Bővebb felvilágosítás a 0265/332-112-es telefonszámon vagy a hivatalban.

***Bodó Károly Gyula** polgármester*

Marosvásárhelyi Rádió România
www.marosvasarhelyiradio.ro
96 FM
106,8 FM
1323 AM

Újdonságok a Kobak könyvesboltokban:

Amy Harmon
Az ismeretlen kedves

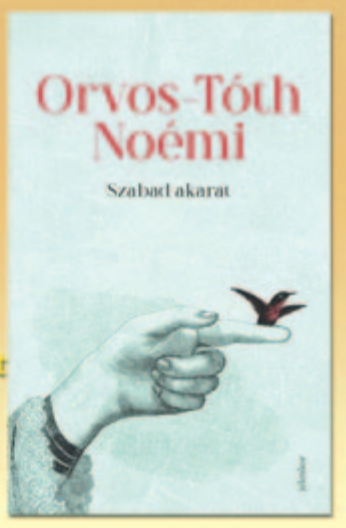

Keresse fel kávézónkat a vásárhelyi könyvesboltban!

Orvos-Tóth Noémi
Szabad akarat

Marosvásárhely, Győzelem tér 18.szám
Szászrégen, Mihai Viteazu út 15.szám